Ե. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1372 — ՈՒՐԲԱԹ 29 ՅՈՒԼԻՍ 1888 — (Ն.Տ.) 10 ՕԳՈՍՏՈՍ 1888 — 2 ՁԻԼՀԻՃԱՅԻ 1305

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՍԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԻՏԻ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه ده نورادونكيان خانده ده‌كى آره‌فيلك غزه‌تى اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԳՆԱՅԻՆ ԱՂԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Դ. Պոլսոյ համար Տարեկան գրասենեակի արտաքին	160
» » վեցամսեայ »	80
» » եռամսեայ »	40
Գաւառաց » եւ տեղական թղթատարով տարեկան	240
Գաւառաց համար եւ տարեկան թղթատարով վեցամսեայ »	120
Օտար երկիրներ, տարեկան Ֆրանկ	58
» » վեցամսեայ »	26

Դուրս զրկուած լրագրոյ ճամբու նախքը Տնօրէնութեան վրայ է թղթակցութեանս զրկուած նամակ կամ գրութիւն կա լարուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 29 ՅՈՒԼԻՍ, 1888

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
(ՕԳՈՍՏՈՍ ՅԷՆ ՄԻՆՉԵՒ 6 ՕԳՈՍՏՈՍ.)

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՐԱՒՈՒՄ

Հռոմ, 3 օգոստ. Իտալացի ծովային զօրաց գումարտակ մը իտալական դրօշ պարզեց Մասուալի հարաւակողմը Զուլայի վրայ, որ իտալեան հովանաւորութեան ներքեւ դրուեցաւ։ Իտալեան Կառավարութիւնն անմիջապէս ծանուցագիր մը զրկեց Պերլինի գաղթային Դաշնագիրն ստորագրող Տէրութեանց, ծանուցանելով այս դէպք, որ իտալեան գրաւման հաստատումն է, Իտալեան Կառավարութիւնը ծանոյց նաև թէ իւր թեւարկութիւնն հրատարակած է անսալով Զուլայի ժողովրդեան քանիցս կրկնեալ խնդրուածոց, և թէ տեղական Շէյխը գոհունակութիւն յայտնած են իրենց խնդրուածոց ընդունելութեան համար։ Զուլա, թէեւ անուանապէս ընդ եգիպտական դրօշիւ, ժամանակէ մի վեր գրաւուած էր իտալացի անկանոն զօրաց կողմէ, երբեմն ալ կանոնաւոր զօրաց կողմէ, և յառաջագոյն ուրիշ եւրոպեան Տէրութիւն մը չէր գրաւած զայն։ Իտալիա այս յայտարարութիւնները կ'ընէ, Քոնկոյի խնդրոյն առթիւ գումարուած Պերլինի Դեսպանաժողովոյն որոշմանց համակերպելով։

ՍՊԱՆԻԱԿԱՆ ԱՐՄԱՏԱՅԻՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

Փէտրէ Լէյտ, սպանիական Արմատային պարտութեան ու քայքայման երրորդ հարիւրամեկին առթիւ, դիտել կուտայ թէ այս պարտութիւն ո՛չ անչափ տարբերց սաստկութեան հետեւանք եղաւ որչափ անգլիական նաւատորմին գերազանցութեան։ Ցիշեցնելէ յետոյ թէ կրօնային ազատութիւնն Եւրոպոյ մէջ սկսաւ կաթոլիկ և մոլեռանդ Սպանիոյ պարտութեան օրէն, Մաճառաց Թայմսը կ'ըսէ.

«Անոնք որ գիտէ թէ այս յաղթութիւն Անգլիոյ համար ազգային ո՛րչափ մեծ հետեւանքներ ունեցաւ, և աշխարհ համօրէն քաղաքական և բարոյական ո՛րչափ մեծ առաւելութիւններ ձեռք բերաւ անտի։ Արմատային և անգլիական նաւատորմին ճակատամարտիդ-ատելի է ի կարդս այն սակաւաթիւ պատերազմաց, որոց համար կրնայ ըսուիլ ապահովապէս թէ «թափուած արիւնն ի զուր չհոսեցաւ»։ Այս աւուր ո՛չ մէկ Սպանիացի, եթէ չատ յետադէմ և խաւարամիտ մէկը չէ, չի կրնար փափաքիլ որ երեք դար առաջուան այն պատերազմին մէջ իւր ազգակիցք յաղթական հանդիսանային։ Մանչի ծովուն մէջ տեղի ունեցած այս պատերազմ ա՛ն պատերազմներէն էր զորս Մարդկութեան ոգին մղած լինել կը թուի խաւարի զօրութեանց դէմ։»

Եւրոպոյ ազատական մամուլն ընդհանրապէս Անգլիոյ համար չատ նպաստաւոր ոճով խօսեցաւ Սպանիական Արմատային պարտութեան երրորդ հարիւրամեկին առթիւ, որ, ինչպէս յայտնի է, Անգլիոյ մէջ այս օրերս ծանեցաւ մանաւանդ հանդէսներով։

ՊԱՊՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆ

Մատրիտի Եպիսկոպոսն Հռովմական գիր մը հրատարակեց, յորում ամենախիստ բառերով կը պախարակէ Իտալիոյ Պատժական Նոր Օրէնքին կդեռի վերաբերեալ տրամադրութիւններն, և կը պաշտպանէ Պապերուն համար քաղաքական իշխանութեան հարկաւորութիւնն։ Իտալեան Նոր Օրէնքն, ինչպէս կը յիշեն Ազէ-Էրի ընթերցողք, Վատիկանի իշխանութեան ոտնձգութեանց դէմ քաղաքային իշխանութեան իրաւունքները կը պաշտպանէ, Պատիժներ կը սահմանէ Իտալիոյ երկրային ամբողջութեան եւ անկախութեան դէմ խօսող, այսինքն Հռոմ մայրաքաղաքին Պապութեան վերադարձումը պահանջող իտալացի եկեղեցականներուն դէմ, որոնցմէ կը պահանջէ կատարեալ հնազանդութիւն քաղաքային օրէնքաց և իշխանութեանց։ Նաեւ Վատիկանի մէջ կատարուած չատ մը պաշտօնական գործողութիւնք իտալեան դատական իշխանութեանց վաւերացման կենթարկին, ելն.

Մատրիտի Եպիսկոպոսն յեղուն իտալեան լրագրութեան մէկ մասին զարմանք կը պատճառէ, միւս մասին ալ ծաղու նիւթ կը դառնայ։ Իտալեան լուրջ թերթեր կը պահանջեն որ Սպանիոյ դատական իշխանութիւնը սանձ մը դնէ բարեկամ Տէրութեան մը դէմ հրատարակութիւններ ընող սպանիացի բարձրաստիճան եկեղեցականաց լեզուին։ Սպանիոյ ազատական կուսակցութեան թերթերն եւս կը պախարակեն Մատրիտի Եպիսկոպոսը։ Տոզուական, Էչոյ, սպանիական պահպանողական թերթ, քաղաքական նշանակութիւն չընծայեր եկեղեցական գրքոյնի մը, որ Թեվական Առաջնորդի մը իրաւասութենէն դուրս չէ, կ'ըսէ. բայց կը վախնայ թէ սպանիացի եկեղեցականաց կողմէ այս կարգի յայտարարութիւնը կարող են քաղաքական չփոթութիւններ յառաջ բերել, քանի որ Իտալիոյ Կառավարութեան գլուխը կը գտնուի ա՛ռպիսի Նախարարապետ մը, որ իտալեան ազգային արժանապատուութեան չատագով հանդիսանալու առիթներ կ'օրտնէ։

ԱԶԳՈՒԹԵԱՆՑ ԿՈՒԻՆ ԾԱՒՍՏՐԻԱ

Պոհեմիոյ «ծեր ու պահպանողական» և «երիտասարդ ու արմատական» Զեխերուն միջեւ կռիւն եւս քան զեւս կը սաստկանայ։ Պ. Ռիկլերի չափաւոր կուսակցութեան պատկանող Եպիսկոպոսն մը Պ. Մաթթուշ, անարգապէս սուլեցաւ իւր ընտրողաց կողմէ ի Մելնիք, առաջարկած լինելուն համար որ գերմաներէնն աւստրիական Պետութեան մէջ պահուի իբրեւ ազգային-պետական լեզու։ Երիտասարդ Զեխ երեսփոխան մը, Պ. Հէրոլտ, ընդհանուր Չերմապէս ծափահարեցաւ, «քաղաքական կատակերգակներ» անուանելուն համար զՊ. Ռիկլը և պաշտօնակիցներն։ Երիտասարդ Զեխերը, պնդելով թէ Աւստրիոյ Խորհրդարանին Թասքիք Կոմսին Նախարարութիւնչեխ Երեսփոխանաց պաշտպանութեան կարօտ է, կ'ուզեն կարելի եղածին չափ չատ օգուտ քաղել պատեհութենէն։ Նորանոր զիջումներ կորզել ազգայինքնօրինութեան տեսակէտով, մի չափաւոր կամ պահպանողական Զեխը կը վախնան թէ ինքնօրինական ուժն այս չափազանց արտայայտութիւն չզայրացնէ Աւստրիոյ Գերմաններն։ Նոյն իսկ Կայսեր Կառավարութիւնն, և Զեխերուն ազգային բաղձանաց հմար ՁԼասաբեր յեղաշրջում մը յառաջ չբերէ։ Երիտասարդ Զեխերը վախնան թէ պահպանողական Զեխերն զիջումներ կ'ընեն գերման կուսակցութեան, ուստի և բովանդակ չեխ ազգ կը գրգռուին ւոներ կամ պահպանողական կուսակցութեան դէմ։ Այս ազգային երկպառակութիւն կը վախցուի թէ բացարձակ խլում մը յառաջ պիտի բերէ չեխ ազգային կուսակցութեան մէջ, յորմէ գերման տարբը միայն կ'օգտի։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆՈՐ ԴՐԱՒՈՒՄ Ց'ԱՓՐԻԷ

Անգլիա, պարզ յայտարարութեամբ, յոյժ ընդարձակ յաւելում մ'բրաւ Հարաւային Ափրիկէի մէջ իւր ունեցած հողերուն վրայ։ Օգուտ քաղելով Պոէլի մը Կրոպլիատ հրամատարին՝ ցեղապետ Խամարի երկրին արշաւէն, որ մասամբ բրիտանեան հովանաւորութեան ներքեւ կը գտնուի, և Պէչուանաներու երկրին անգլիացի կառավարիչ Սըր Սիտնէյ Շիփփարտի տեղեկագրոյն վրայ, Բարիլուսոյ Հէ ուանդանի անգլիական գաղութ[illegible] Սըր Հէրբըրթ Ռոպինսոն, Լոնտոնի գաղթային նախարարութեան հրամանաւ, հռչակեց թէ Զամպէզի գետէն մինչեւ Թրանսվաալ և մինչեւ գերմանական Տամարանտ դտնուող ընդարձակ երկիրն անգլիական հովանաւորութեան ներքեւ դրուած է։ Գրիչի հարուածով մը, անգլիացի կառավարիչը կը գրաւէ իբրեւ տասն աշխարհագրական ստորճանի տարածութեամբ երկիր։ Անգլիա, իւր ընդարձակ Տէրութեան վրայ այս նոր յաւելումն ընելու համար, բաղաքակրթութեան պահանջումներն եւ մարդկութեան պարտաւորութիւնները կը յիշէ, ինչպէս սովորութիւն եղած է այսպիսի պարագայից մէջ։ Որպէս կ'երեւի, Իտալիա, Անգլիա, Գերմանիա, Ֆրանսա, մինչեւ իսկ Սպանիա, Փորթուկալ և Հոլլանտա իրարու ձեռքէ կը յափշտակեն Ափրիկէի անտէր հողերը։ Մինչեւ որ այն ընդարձակ աշխարհն եւս նեղ գալ սկսի քաղաքակրթի Տէրութեանց։

ԳՈՐԾԱԴՈՒԼԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԱՅԼՈՒՐ

Գալլիական ոստանը ձանձրանալու չի գար։ Մէյ մը նոր խնդիր մը պէտք է իրեն։ Պուլանժէական խնդիրն հինցաւ, թէեւ Զօրավար Պուլանժէ չմեռաւ։ Նո՛ր խնդիր մը պէտք էր Փարիզցիներն զբաղեցնելու։ Հմար։ Գործադուլներն եղան այս նոր խնդիր։ Այս անգամուան գործադուլական չարժումն ի Փարիզ՝ ուրիշ անգամներէն աւելի ծանրակշիռ կերպարան մը կ'առնու։ Շէնքերու բանւորներէն սկսած այս չարժում, որ ծաւալեցաւ ուրիշ արհեստաւորներու վրայ, գործատարց և գործաւորաց միջեւ հրապարակային մեծ դատաստանի մը կերպարանն առաւ, և թէպէտ կարելի չէ այժմէն գուշակել գործին ելքը, բայց կ'երեւի թէ կարեւոր զիջումներ պիտի լինին գործաւորներուն, որք արդէն հզօր պաշտպաններ ունին Քաղաքային Խորհրդոյն մէջ և արտատաքին կուսակցութեան մէջ, և վարձուց վրայ յաւելումներ պիտի որոշուին։

Ուրիշ Կառավարութիւնք առիթ չեն ուզեր թողուլ այսպիսի վտանգաւոր չարժմանց։ Ուստի, Աւստրիոյ Կառավարութիւնն, օգոստ. 3 թուակիր հրամանագրով մը, ճարտարարուեստից կեդրոն եղող տասն երկու գաւառներու մէջ, ամենաանդի Պոհեմիա, երդուեալ կամ ժողովրդական դատաւորները պաշտօնավարութենէ կը դադրեցուց ամէն տեսակ ոճիրներու և յանցանքներու դատավարութեան մէջ որք քաղաքական բնութիւն մ'ունին։ Կառավարութեան մամուլներ են մանրամասն տեղեկագիրներ Անիշխանականներու մերձնայութեանց և առաջադրեալ գործադուլներու վրայ, և Կառավարութիւնն, այն տեղեկութեանց վրայ յենլով, հարկաւոր դատեր է այս խիստ միջոց, որուն յետ գործադրման վաւերացումը պիտի խնդրէ Խորհրդարանէն, երբ Ռայխսրաթն ի նիստ գումարի։

ԵՐԵԿԻ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

[illegible] պայմանաժամերով բանտարկութեան դատապարտեց Ֆլիննիս ընկերվարականն և վեց համախոհներ, Վիլհէլմ Ա Կայսեր, Ֆրետերիկ Կայսեր և Պիզմարք Իշխանի դէմ նախատալից գրքուածներ ծաւալելնուն համար։

—Փէթերսպուրկ, 6 օգոստ. Զարն ի մտոյ պիտի երթայ Բէթլզէրսպուրկ, հարաւային Ռուսիա, ուր տարեկան մեծ ռազմախրճերը պիտի տեսնէ, եւ ապա Բոլոնիոյ մէջ գտնուող կայսերական ազգականներէն մին պիտի երթայ, ուր ժամանակ մը կենալէ յետոյ պիտի ուղեւորի Կաւկասիա։

—Լոնտոն, 6 օգոստ. Թայմսին կ. Պոլսոյ թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ ի մտոյ բանակցութիւնք պիտի բացուին Գերմանիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ միջեւ, ի մասին Պուլկարիոյ։ Ի Պերլին Վէհաժողով մը պիտի գումարի յատկապէս պուլկարական խնդրոյն համար։ Աւստրիա կ'ընդունի եղեր Գերմանիոյ առաջարկները։

—Հռոմ, 4 օգոստ. Լիտարի կղզեխմբին պատկանող Վուլքանօ կղզւոյն մէջ երկիր յանկարծ հրաբուխ պայթեցաւ, և երիցս մոխիր, մուխ և մանր քարեր դուրս ժայթքեց։ Այսօր տեղի ունեցաւ նոր և սաստկագոյն բորբոքում, որ մեծ վնասներ պատճառեց, բայց մարդու կորուստ չեղաւ։ Կառավարիչը պետական նաւ մը և պաշտօնատարներ զրկեց տեղացի ժողովրդեան օգնութիւն հասցնելու։ Բնակիչք կը պարպին կղզին։ Բորբոքումը թէեւ կը նուազի, բայց տակաւին ծուխ կ'ելնէ խոշոր օիւներով։ Հեռագիրը չի բաներ, որովհետեւ հեռագրաձողերն այրած են։

—Հռոմ, 4 օգոստ. Երբ, ի խնդրոյ տեղւոյն բնակչաց, Իտալացի հրամատարն Իտալական դրօշ պարզեց Զուլարի վրայ, ժողովուրդն, որ մեծ ուրախութիւն կը ցուցնէր, «Կեցցէ՛ Իտալիա» աղաղակաւ ողողեցաւ դրօշն։ 1885էն ի վեր, Զուլայի Պաշը-Պոզուգ պահպանողներուն թոչակն Իտալիա կը վճարէր։

—Ադէն, 5 օգոստ. Յունաստանի Ազգային Դրամատան 500 ֆր. նոց դրամատոմսերուն կեդրոն երեւան եւսաստ։ Բայց կատարուած բնութեան առթիւ տրուած վկայութիւնք գնոց բարձրացում յառաջ բերին Սակարանին մէջ։ Դրամանենդները կը կարծուին լինել Գերման մը, Իտալացի մը և Յոյն մը։

—Ադէն, 5 օգոստ. Ոստիկանութիւնն երեկ ձերբակալեց սաստ երկու իտալացիներ, որք Յունաստանի Ազգային Դրամատան դրամատոմսերուն կեղծն ի հրապարակ կը հանէին։ Խոստովանեցան թէ կեղծ դրամատոմսեր բերած են, բայց յայտարարեցին թէ յԱնթիմարոս բնակեալ Իտալացի գործաւոր մը առած էին։ Ոստիկանութիւնը կը կարծէ թէ Իտալացի չարագործաց մեծ հրոսախումբ մը կայ, Յունաստանի գլխաւոր քաղաքաց մէջ ցրուեալ։ Ցարդ եօթն կեղծ դրամատոմսք բռնուած են։

—Նուազաց փաչա այժմ մեկ կը բնակի։

—Պուլկարիոյ նախորդ Իշխան Ալեքսանդր Իշխան Պուրքէշ եկած է։

—Պիզմարք Իշխան վեց չաթեան համար եւս արձակուրդ առաւ, յորմէ կ'երեւի թէ մոտ օրերս քաղաքական փոփոխմունք չեն սպասուիր։

ՎԻՐԹՈՐԻԱ ԹԱԳՈՒՀԻ ԵՒ ՎԻԼՀԷԼՄ Բ ԿԱՅՍՐ

Լոնտոն, 3 օգոստ. Վիրթորիա Թագուհին իւր Ուիֆնտսորի դղեակէն դատ ո՛չ ուրեք պիտի ընդունի իւր թոռան՝ Վիլհէլմ Բ Կայսեր այցելութիւնը։ Կարճ կապելու համար ամեն զրոյցներ որոց նպատակով Վիրթորիա Թագուհին Պատէն Պատէն պիտի երթայ եղեր աշխատ, և հոն Գերմանիոյ նոր Կայսեր այցելութիւնը պիտի ընդունի եղեր, պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ Թագուհին այս տարի Գերմանիա կամ ուրիշ եւրոպեան երկիր չպիտի ուղեւորի։

—Վիէննա, 30 օգոստ. Վիեննայի սլաւեան քաղաքական և ոչ քաղաքական ամէն ակումբք և ընկերութիւնք խնդակցական հեռագրեր ուղղեցին առ Զօրավար Իգնաթիէվ ի Քիէվ, Քրիստոնէութեան ի Ռուսիա ներմուծման խնդրոյն հարիւրամեկին առթիւ։ Ստորագրող աւստրիացի Սլաւ իրենց ուղղեցարց նկատմամբ ջերմագին համակրանք և բարոյական կատարեալ համաձայնութիւն կ'արտայայտեն։

ՆԱՊՈԼԻ ԹԱԳՈՒՀԻՈՅՆ ԴԱՏը

Պէլլիոտ, 3 օգոստ. Սերպիոյ արտաքին գործոց Նախարարը, Վիեննայի հոլլանտական հիւպատոսին միջոցաւ, Նաթալի Թագուհւոյն ծանոյց Սինոդին որոշումն ի մասին ամուսնալուծման խնդրոյն։ Թագուհին պարտի փաստաբան նշանակել։ բայց որովհետեւ Սինոդն առաջապէս պիտի դադրեցնէ իւր նիստեր, դատավարութիւնը չորս կամ հինգ շաբաթէն հաղիւ կը սկսի։ (Սինոդ բառը պէտք է կոնսիստորիա լինի այս հեռագրի մէջ, քանի որ Սերպիոյ Սինոդն ինքզինք անձեռնհաս հրաչակելով գործն իւր վրայէն նետեց։)

—Աւստրիոյ Էլիզապէթ Կայսրուհին և իւր դուստր Կաշթէնէն ի Պերլին զրկեցին իրենց ձեռքը ժողովուած ալպեան վարդերէ կազմեալ պսակներ, ի Շարլոթենպուրկ Վիլհէլմ Ա Կայսեր դամբարանին վրայ դրուելու համար, ի յիշատակ բազմաթիւ այցելութեանց զորս հանգուցեալը կանոնաւորապէս ամէն տարի տուած էր այդ աւարտեան քաղաքին։

ԽԵՂՃՈՒԹԻՒՆ Ի ՋԵՌՆԱԿՈՐԱ

Զեռնակորայի Իշխանն Անթիմարի իւր քով կանչեց իւր նախարարներ՝ դարան խորհելու համար ծայրայեղ դժուարութեան որ այս միջոցիս կը տիրէ Սեւ Լերան գրեթէ ամէն կողմ։ 4,000 Զեռնակորացիք բացարձակ մերժողութեան մէջ են, թէեւ Զեռնակորա աղքատ երկիր մ'է, բայց դարէ մ'ի վեր այսչափ խեղճութիւն չէր տեսած։ Ռուսիոյ Սլաւասէր Ընկերութեանց զրկած 120 հազար ռուբլի նպաստը մէկ քանի օր միայն ժողովուրդն ուտելու նպաստեց, և այսօր առաջուընէ ուտելի թշուառութիւն կը տիրէ։

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՄԻՍԻՈՆԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

Իտալիոյ արտաքին գործոց Նախարարութիւնը չրջաբերական մը զրկեց Ասիոյ և Ափրիկէի մէջ գործող կաթոլիկ Միսիոնարութեանց, ծանուցանելով թէ ցարդ իրենց տրուած դրամական նպաստն այսուհետեւ չպիտի տրուիր բայց եթէ սա պայմաններով. Ա. Պէտք է որ այս Միսիոնարութեանց պահած վարժարաններն Ուսպերթեան Թագաւորին հովանաւորութեան ներքեւ դրուին։ Բ. Այն վարժարանաց մէջ պէտք է ընդունուին իտալեան վարժարանաց համար կառավարութենէն որոշեալ ուսմանց յայտագրերն, և Գ. Այն վարժարանք պէտք է ենթարկին իտալեան կառավարութեան կրթական քննիչներուն հսկողութեան։

Ինչպէս կ'երեւի Պ. Քրիսպիի նոր առիթ մը գտած է իտալեան ազգային կառավարութեան իրաւունքները պաշտպանելու թէ՛ Ֆրանսայի և թէ Վատիկանի յաւակնութեանց դէմ. զի Ֆրանսա քաղաքական տեսակէտով և Վատիկան եկեղեցական տեսակէտով իրենց հովանաւորութեան կամ իշխանութեան ներքեւ կը պահէին բուն Իտալեան Միսիոնարութիւններն, և Իտալացի Միսիոնարներն աւելի Պապին կը հնազանդէին քան Հռոմայ քաղաքական Կառավարութեան։

—)(11)(—

ԹԵՐԹՕՆԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳՆԱՎ ՖԷՕՅԵԷ

ԱՅՐԻՆ

Երբ սրահին մէջ սուրճը խմեցին, տիկին տը Լա Բալ հրաւիրեալները պարտէզ տարաւ որպէս զի տը Ֆրէմէօզ հրամանատարը ծխելու ազատութիւն ունենայ։ Անոր մօտէն քայլեց աւելի լաւ շնչելու համար սիկառի հոտը զոր կը պաշտէր, կ'ըսէր, յիշելով թէ իւր ամուսինը լաւ ծխող մ'եղած էր։ Կը խօսէր նմա այն նախամեծարութեան վրայ զոր Ռօպէր ունեցած էր Ֆրանսական հին ձեւով յարդարուած այդ պարտէզներուն նկատմամբ եւ զոր սիրած էր պահել եւ վերահաստատել իրենց այդ մաքուր ձեւին մէջ։ Ցոյց կուտար նմա այն նորոգութիւններն որոց ձեռնարկած էր հանգուցեալն այս մտօք եւ զոր ինք պարտք համարած էր ի կատար հանել։ Այդ դարատափներն, այդ սանդուղներն որոցմէ վեր կ'ելնէր իւր թեթեւ քայլերով եւ իւր վեհագոյն վայելչութեամբ, կարմրածառոց եւ սպիտակ արձաններու չարքի մը մէջտեղէն, Մօռիսի մտաց մէջ կը զարթուցանէին վէրապլի տարտամ տեսիլքներ։ Իյուշ կ'ածէր Պուրկոնեի մանկամարդ դքսուհին եւ նորա դիցուհւոյ գնացքը գոլորշեաց մէջէն։

Տակաւ առ տակաւ միւս ճեմողներէն առաջ անցած էին երկուքը, եւ բոլորովին առանձին մնացած։ Տիկին տը Լա Բալ՝ փոխանակ այս դիրքէն ակարեկելու՝ կարծես աւելի երկարեց եւ ախորժանօք ծանրացուց զայն, Մօռիսի հետ մտնելով ծառուղւոյ մը հովանաւոր ճեմելեաց մէջ ուր վերջալուսոյ տկար լոյս մը միայն կը թափանցէր։ Պահ մը յառաջացաւ լռիկ մինչիկ այդ կէս խաւարին մէջ, երիտասարդ սպային առընթեր, իւր բարձր կրուկներուն ներքեւ ճարճատել տալով գետնի աւազապա յանկարծ, վեր առնելով գլուխն եւ իւր սովորական ձեւով դէպ ի եւ տանելով զայն։

—Պարոն տը Ֆրէմէօզ, ըսաւ։

Զայնին մէջ ծանր, երաժշտական, յոյժ կանացի հնչիւն մը կար։ Այդ վայրկենին, այդ աքանչելի ձայնին մէջ, հեգնութեան եւ յարձակման մասնաւոր շեշտ մը կար, որ յանկարծ բարախել տուաւ Մօռիսի սիրտը։

—Տիկի՞ն, ըսաւ։

—Գիտէ՞ք, յարեց, Ռօպէր որքա՜ն վեհանձն եղաւ ինձ նկատմամբ։

Մօռիս գլուխը խոնարհեցուց։

—Ամբողջ հարստութիւնն ինձ թողուց։

—Այո՛, տիկին... ըսած է ինձ։

—Ա՜հ, կ'ենթադրեի թէ գիտէիք...։ Լաւ ուրեմն, պիտի հաւատա՞ք թէ ապերախտ կին մ'եմ... թէ յանախ կը փորձուիմ մեղադրել ամուսինս իւր վեհանձնութեան համար։

—Չեմ ըմբռներ թէ ի՞նչ պատճառաւ, ըսաւ Մօռիս մեղմիւ։

—Որովհետեւ, շարունակեց մանկամարդ կինն, այդ ահագին հարստութիւնը զոր թողած է ինձ՝ անթիւ եւ անվախճան ձանձրոյթներ տեղծելու պատճառ պիտի լինի եւ կը լինի արդէն... յոյժ փարթամ որս մը դարձուցած է զիս...։ Ուրքա՞ն հնարագէտք, բաղդախնդիրք, որքա՞ն դրամծիւռ փնտռողներ որ կան ի Ֆրանսա, կը պատրաստուին պաշարել զիս...։ Այս պատճառաւ պիտի մատնուիմ ընչաքաղցութեան ամէն կերպ մերձենալու թեանց, ամէն կերպ կեղծուպատիր բարեսիրութեանց եւ հոգատարութեանց, սիրոյ եւ բարեկամութեան ամէն շողոքորթութեանց...։ Պիտի մտանուիմ դանակոթիմար բամբասանքներու... վատ զրպարտութեանց... եւ նոյն իսկ մատնուած եմ այս ժամուս...։ Զլեցիկ՞ք բնաւ թէ զիս ամուսնացուցնելու խօսքեր կան։

—Ո՛չ, տիկին, ըսաւ Մօռիս։

—Ո՞չ... յիրաւ... ։ Ուրեմն ձեր մոր հարցուցէ՛ք... նա ամենէն աղէկ գիտէ։

Անհնար էր տը Ֆրէմէօզ հրամանատարին սխալ ըմբռնել այս խօսքերու ոգին և իմաստը։ Մի քանի երիվարկեանի լռիկ յուզում մ'եղաւ։

—Տիկին, ըսաւ, եթէ զձեզ հանկնալու պատիւն ունիմ, կ'ամբաստանէք զիս թէ կեղծ բարեկամութեան մը երեւոյթին ներքեւ ձեր ձեռքը... կամ լաւ եւս դրամծիւռիմ մեղադրել ամուսինս իւր վեհանձնութեան համար։

—Չեմ ըմբռներ թէ ի՞նչ պատճառաւ, ասաց Մօռիս։

—Որովհետեւ, շարունակեց մանկամարդ կինն, այդ ահագին հարստութիւնը զոր թողած է ինձ՝ անթիւ եւ անվախճան ձանձրոյթներ տեղծելու պատճառ պիտի լինի եւ կը լինի արդէն... յոյժ փարթամ որս մը դարձուցած է

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թուռք ժողովը, նկատելով որ Պալքէքսիրի առաջնորդական տեղապահ Տ. Մելքիսեդեկ քահանայ հրաժարած է այդ պաշտօնէն և նկատելով որ Արժ. Եղիշէ վարդապետ Այվազեան արդէն առաջնորդ ընտրուած է այդ վիճակին, իւր նախընթաց աւուր նստին մէջ յանձնարարեց Պատրիարքական Դեր. Տեղապահ Սրբազանին Տ. Եղիշէ վարդապետի հաւանութիւնն առնուլ, որպէսզի Պալքէքսիրի վիճակն անհովիւ չմնայ։

Գատրգիւղի և Օրթագիւղի մէջ երբեմնորեայ ընտրութիւնք կատարուած էին։ Քաղաքական ժողովը իւր նախընթաց աւուր նստին մէջ քննեց ընտրելեաց օրինական հանգամանքներն և որոշեց հաղորդել Ազգային Ժողովոյ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Կրօնական Ժողովոյ

Կրօնական ժողովը ստէպ յառաջ յայտարարած է թէ Թուռք կրօնական Հանգիստի մասին նորոգ կարգադրութիւն պիտի ընէ. այս անգամ տեսնելով որ այս կարգադրութիւններն վերջնական լուծում չստացած տակաւին, Տ. Վահան վարդ. Տ. Մինասեան Սէյիկ անուամբ հանդէս մի հրատարակել սկսած է իւր շարունակութիւն Թուռնէի թիւ 14 դիտելով,

կը յայտարարէ թէ՝ Թուռնէի շարունակութիւնը չէ։

28 Յուլիս, 1888

Հանգուցեալ Երանուհի տիկին Փրէնկեանի յուղարկաւորութեան մասնաւոր հանդէսը կատարուեցաւ երէկ ի Ս. Երրից Մանկանց եկեղեցին Պոլսոյ գիւղի, ի ներկայութեան Ամենն. Խրիմեան Սրբազանի, Դեր. Հայեակ եպիսկոպոսի և վարդապետաց ու քահանայից։ Խուռն բազմութիւն ազգայնոց որք այլևայլ թաղերէ եկած էին իրենց ցաւակցութիւնն յայտնել հանգուցեալ տիկնոջ ազգիկը ամուսնոյն՝ Վսեմ. Յակոբ էֆէնտիի և որդւոց, լցուցած էր եկեղեցին։ Խրիմեան Սրբազան սրտառուչ դամբանական մը խօսեցաւ։

Յաւարտ հոգեհանգստեան արարողութեանց, մարմինն հանդիսիւ հանուելով եկեղեցիէն փոխադրուեցաւ գիւղին գերեզմանատունն ուր ամփոփուեցաւ յատուկ դամբարանի մը մէջ։

Կը խնդրուի մեզէն յանուցանել թէ Գում-Գարաուլ, Գում-Գարաուլ դրան, Կէտիկ-Փաշայի եւ Եէնի-Դարուի չորից թաղից Ազգատասէր Ընկերութիւնը նիստ ունի յառաջիկայ կիրակի, 31 յուլիս, առաւօտեան ժամ 7ին, ի Մայր Վարժարան, օրակարգ ունենալով «Տնօրէն Խորհրդոյ համարատուութիւնն ու հրաժարումը։»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

Եկմտական Նախարար Վսեմ. Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա իւր պաշտօնէն հրաժարեցուցած լինելով, նոյն նախարարութեան փոխանորդութիւնն յանձնուեցաւ կայս. անձնական Դանձուն Նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշայի։

Մաքսային Ժողովոյ անդամ անուանուեցաւ Մէհմէտ Ալի պէյ։

Եանեաի Նահանգին Տոլոնիա գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Սեյլանիկի Նահանգին Լանդազա գաւառակին գայմագամ Էօմէր պէյ և սա յաջորդեց Տոլոնիայի գայմագամ Սարգիս էֆէնտի։

ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆՆ ԵՒ ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ

Գերմանիոյ լրագիրը կը յայտնուի թէ օսմանեան արտասովոր պատուիրակ Միւնիր փաշա Վեհ. Սուլթանին կողմէ նամակ մը յանձնած է Վիլհէլմ կայսր, ինչպէս եւ յանդիման արկղիկ մը որ կը պարունակէր ծխողի մը անհրաժեշտ եղող բոլոր առարկայներն, ոսկիէ և շղարկէ։

ՎՍԵՄ. ՅԱԿՈԲ ՓԱՇԱ

Ինչպէս կ'երեւի այս աւուր Պաշտօնաթերթերու Յուցակէն, Վսեմ. Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի հրաժարեցուցմամբ՝ Եկմտական Նախարարի փոխանորդ անուանուած է Վսեմ. Յակոբ փաշա Գազազեան։

Վսեմ. Յակոբ փաշա, որ Եկմտական ու վարչական բարձր կարողութիւնները մեծապէս գնահատուած են արդէն, Վեհ. Սուլթանի հրամանաւ կոչուելով փոխանորդաբար վարել Եկմտական Նախարարութեան ծանր և կարեւոր պաշտօնը, զոր արդէն վարած է՝ իբր Նախարար, կայսերական բարձր գնահատման նոր հաւաստիք մը կ'ստանայ այդու։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆՆ

Մարաքեշոյաքիս պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան իւր վեհապետին յատուկ մէկ շնորհաց արժանացած է։ Վեհ. Շահն՝ ի վարձատրութիւն Մոհսին խանի գնահատելի ծառայութեանց՝ Ն. Վսեմութեան զրկած է 30,000 ֆրանք արժող նուէր մը ինչպէս նաեւ ճոխ համազգեստ մը ու չորակնաւոր երկու գարդմանակներ։

ՄԻՒՆԻՐ ՓԱՇԱ Ի ՊԵՐԼԻՆ

Մարաքեշոյաքս հասած մանաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Միւնիր փաշա Բոպլէնց երթալով Վեհ. Սուլթանի բարեւներն Ալեքսադա կայսրուհւոյն հաղորդելէ յետոյ ճանապարհ ելեր է մայրաքաղաքս գալու համար։

Վիլհէլմ Բ. Կոչէր Ազգ. պատուանշանի մեծ ժապաւէնը նուիրած է Միւնիր փաշայի և այլ և այլ կարգի պատուանշանք Ն. Վսեմութեան հեռեւորդաց։

ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Երեքշաբթի գիշեր Սգէնեայի դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ ի պատիւ դեսպանաց և դեսպանուհեաց ոմանց։ Սեղանէն յետոյ, երեկոյթ մը տրուեցաւ դեսպանական մարմնոյն և Վերին Վոսփորի բարձր դասուն պատկանող հարիւր բանի չափ երկսեռ հրաւիրելոց։

Տիկին Այվազեան, որ յատկապէս հրաւիրուած էր պարսկական Վսեմ. դեսպանին կողմէ, օրէրայի երեք ընտրելագոյն կտորներ (Սէվիլիա, Լամմէր և ԼՕՐԷ [illegible]) երգեց յոյժ հեշտալուր և ճարտար կերպիւ. եւ բոլոր ներկայից և մասնաւորապէս դեսպանուհեաց և դեսպանաց ոմանց ջերմագին շնորհաւորութիւններն ու շնորհակալութիւնները ստացաւ։ Պ. Լօմպարտի դաշնակի վրայ կընկերանար Տիկին Այվազեանի։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Այն տեսակցութենէն յետոյ զոր Օսմ. կայս. Պանքայի տնօրէն Պ. Տրվօ նախընթաց օր ունեցաւ Մեծ-Եպարքոսին և Երմտական Նախարարին հետ, նոյն երեկոյին հեռագիր մ'ուղղեց ի Բարիզ, ծանուցանելով իւր ներկայացուցած դրամատան վարչութեան թէ վերջնապէս ինչ պայմանաց վրայ համաձայնութիւն գոյացած է և պայմանագիրն ստորագրելու պատրաստութիւն ընդունելով։ Փոխառութեան ճիշդ գումարն է 1,340,000 անգլ. ոսկի, այսինքն 1,474,000 օսմ. ոսկի. տոկոսի դիրը 100ին 5 պիտի լինի և գլխաւորն 100ին 2։ Հետեւաբար տարուէ տարի պիտի հատուցուի 93,800 անգլ. ոսկի կամ 103,180 օսմ. ոսկի։ Այս գումարը կարեւոր վճարում համար, կառավարութիւնը կառաջարկէ Հանրային Պարտուց վարչութեան թողուլ թուրքիոյ ձկնարանաց արտօնագրերն և մեծաքսեղինաց հասոյթը, որսորդութեան արտօնագրի և թէպեքիի հասոյթներն և գրաբիի նոր օրինաց գործադրութեամբ աւելնալիք գումարն։ Ասոնց ամբողջին տարեկան գումարը կենթադրուի 107,800 օսմ. ոսկի։ Որպէս զի հաշուական խանգարում մը չպատահի, կառավարութիւնը կը յոժարի յանձնել նաև Այտընի նահանգին ոչխարի տրոց միջոցաւ վճարելի փոխանակագրեր, 10,000 ոսկւոյ։ Այս կերպով Հանրային Պարտուց վարչութեան ձեռքը պիտի գտնուին ինորոյ թողեալ հասոյթներ, տարեկան մինչև 117,800 ոսկւոյ հասնող, որք 103,180 ոսկւոյ տարեվճար մը և գանձման ծախքերը պիտի փոխարինեն։

Օսմ. Պանքան առաջարկած էր կայսերական կառավարութեան՝ սոյն փոխառութեան յաջողութիւնն ապահովել տարեվճարին հատուցումը երաշխաւորելով մաքսատան հասոյթից յատկացմամբ, այն պարագային համար յորում յատկացեալ հասոյթք անբաւական գան։ Փոխառութիւնը պիտի ստորագրուի գլխաւորաբար ի Լոնտոն և ի Բարիզ, և այդ մայրաքաղաքաց մէջ գծուարաւ պիտի ընդունեն վերոյիշեալ թողեալ հասոյթից իրական արժէքը, մինչդեռ ամենէն տգէտ մարդն ալ գիտէ թէ մաքսատունք ապահով եկամուտներ կ'երաշխաւորեն։ Յորքան դրամատերք փոքր կասկած մ'իսկ ունենան թէ տարեվճարներու հատուցման յատկացեալ հասոյթք անուանական են, պարտատոմսից ի հրապարակ հանումն յոյժ խախուտ սակերով կը կատարուի։

Կայս. կառավարութիւնն համակերպեցաւ այս պատճառաբանութեան, սակայն փոխանակ մաքսատանց վրայ մուհակներ տալու, վերն յիշուածին նման ոչխարի տրոց վրայ փոխանակագրեր տուաւ։ Գանքան, այս յատկացումն ըստ բաւականին հրապուրիչ չնկատելով ստորագրողաց համար, առաջարկեց և կառավարութիւնն ալ ընդունեց, Հանրային Պարտուց վարչութեան թողուլ Էնկլիւրի մէջ գտնուող օճառային հողի հանքի մը շահագործումն, որ տարեկան 14,000 ոսկի կը բերնայ բերել։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Իտալական կառավարութիւնը Ս. Մորիս և Լազար պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է կայս. թիւնասպահ և Պրիւսէլի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ Շերիֆ պէյի։

Ռումանական կառավարութիւնը Ռումանական թագ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Միւշիր ձէմիլ փաշայի, որ կայս. Իրատէով արտօնուած է գործածել զայն։

—Յաբոնի կառավարութիւնը Մոսկոյ Ազգէական պատուանշանի չորրորդ աստիճանը նուիրած է կայս. անձնական Դանձուն նախարարութեան դերգիչեր ատեն արդիւնքին համար։

Լոնտոն, 9 օգոստոս։

Նախարարապետ Լորտ Սալիսբրի, այս տեսակ արտօնութիւն մ'ընելով Լորտ-Քաղաքապետին հարկերոյթին մէջ, հաստատեց Եւրոպոյ վիճակագիրներուն խաղաղասէր ձգտումներ։ Եգիպտոսի վրայ խօսելով, ըսաւ թէ կացութիւնը լաւ անդ և թէ Անգլիա մինչ պատրաստ էր հանդարտ անկեղ յարմար վայրերեն։ Գաւոր Գուլկարոյ, Լորտ Սալիսբրի կը յուսայ որ տէրութիւնք և մինչև իսկ Ռուսիա պիտի թողուն որ պուլկարներն իրենց գլխուն ճարն իրենք տեսնեն։

Լոնտրա, օգոստ։

Անգլիոյ Պանքան իւր զեղչի տոկոսն որոշած է 3 %։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՊԱՆՔԻ

Լոնտոն, 9 օգոստոս

Անգլիոյ Պանք-ային շաբաթական հաշուեկիրքի նախորդ շաբաթուան հաշուեկրքոյն հետ բաղդատմամբ հետեւեալ տարբերութիւնները ցոյց կուտայ։

Պանրասա մետալադրամ—		
Առաջուան— անգլ. ոսկի	503,000	
Փոխանակագիրք և այլ թղթեր—		
Առաջուան— » » »	148,000	
Պանքնոթք ի պահեստի—		
Առաջուան—անգլ. ոսկի	635,000	
Պահեստի գրամոց հանրամասնութիւնն յանձնառութեանց հետ 39 1/4 %		

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Վալաթիա, 29 յուլիս

Օսմանեան Քոնսոլիտ

		Գահեկան
Երեկ երեկոյ գոց. (Մեծաց.)	Սերի	16 12
Գլխաւորին գոցուելէն վերջը	»	16 12
Տարի մէջ	»	— —
Առաւօտուան բացուելու .	»	16 18
Հարիւրեղոյն գին	»	16 18
Կուսակցոյն »	»	16 18
Կէս օրին	»	16 18
ԻՍԹԵՓԻՐԱՋԻ ՏԱՖԻԼԻ		
Երեկ երեկոյ		37 36
Այս առաւօտ		38
Կէս օր		38
ՐՈՒԹԱՑԻ ԱՐԻԵՒՈՒ ԹՈՒՆ		
Փոխառութիւն 1858)	Սերի	24 30
» 1862)		
» 1860)		
» 1863)	»	15
» 1872)		
» 1865)		
» 1869)	»	0 16 18
» 1873)		
ՐԱՆԵՏՈՒՄԱՔ		
Ստամբուլ գոց. գրամոց		0
Գրէտիտ ֆոնսիէր	Օսմ.	» 7 26
Պանք ոտ Լիոնս	»	» 6 25
Փոս. Շանսէ վարկեր	»	» 4 20
Թրամուէյ	»	» 475
Ռուսերի երկաթուղի	Ֆր.	42
Պալկանեան ոտ Էրիսքրիմէ	»	—
Բանքնոթ ոտ Լասրնսմ	»	118
ՔՆՈՒԱՅՔ ԴՐԱՄՈՅ		
Օսմանեան ոսկի	ՂՐՇ.	100
20 ֆրանքանոց	»	88 6
Մագիլական ոսկի	»	111 3
Թոլ Խեդերիայ	»	91
Ֆրիմմեր	»	51 20
Ռուսական թղթադրամ	»	9 40
» արծաթ	»	74 20
Ֆիորին	»	— —
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 10
Վեցնոց	»	103 30
Չինգնոց	»	103 30
Մէճիտիէ	»	104 10
Թասֆիկէ	»	12 30

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 9 Օգոստոս ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտ	99 1/2	
Օսմ. » Սերի Դ. բացուելուս	14 13/16	
» » » գոցուելուս	14 13/16	
» » » Ա.	24 1/4	
» » » Բ.	15 1/8	
» » » Գ.	14 3/4	
Օթոման 1871	86 1/4	
Փոխառութիւն 1877	96 1/2	
Պանք Օթոման	11	
Ռուսական փոխառ. 1873	98	
Եգիպտական միացեալ (ինդիֆիզ)	84 1/8	
» առանձն. (բրիմիէ)	102 3/8	
Տայրա Սանիէ	79 1/4	
Տօմանիալ (փոխառ. Լոչիլտ)	101 3/4	
Հունգարական պարտատոմսերի 4 %	— —	
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 52½	
Վիեննա, 9 Օգոստոս ժամ 4 երեկոյ		
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	123 40	
Օսմանեան երկաթուղի	20 50	
Բարիզ, 9 Օգոստոս ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ		
Ֆրանսական Լանթի 4 1/2 %	105 45	
» » 3 %	83 62 1/2	
Օսմանեան քոնսոլիտ Սերի Դ. բացուելուս	14 92 1/2	
» » » գոցուելուս	14 95	
» » » Բ.	14 82 1/2	
» » » Գ.	14 70	
Օսմանեան երկաթուղի	41 50	
» Լեվանթի բաժնեթուղթք	— —	
Պանք Օթոման	527 50	
Գրէտիտ Լիոնէ	593 75	
» Ֆոնսիէ	1348 75	
Բանքնոտս Լիոնի	1275	
Օսէզի Ջրանցք	2210	
Ռուսական 5 % 1877 թ.	101 3/4	
Իտալական Լանթի	96 80	
Պալանիական (արտաքին)	73 1/8	
Եգիպտական միացեալ	428 75	
Բրիտորիթէ թիւրք	421 25	
Զէյք Լանտրայի վրայ	25 35	

Պատիւ ունինք ծանուցանել արդոյ հասարակութեան թէ Միքայէլ Միրան և Ստեփան Մեսրոպեան անուամբ հաստատեալ կալուածական գործոց Գործակալութիւնը, Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3, խստ չափաւոր գիներով փոխառութիւն և կանխավճար կ'ընէ գրաւի վրայ, յանձնակատարութեամբ կ'ստանձնէ ամեն տեսակ գործեր թաղապետական պաշտօնատանց հետ, վճարումն և գնումն անչարժ կալուածոց, վճարումն կալուածական տրոց, փոխանցումն, թէսվիկէի-ինթիքալի և վաքֆի փոխանցում, ինչպէս և նմանօրինակ ամեն տեսակ գործառնութիւններ։

ՄԻՐԱՑԵԼ ՄԻՐԱՆ ԵՒ ՍՏԵՓԱՆ ՄԵՍՐՈՊԵԱՆ

Գործակալ կալուածական գործերու

Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 3

1914 9—30

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԳԻՒՏ

ՆԱԽ ՔԱՆ ԶԲՈԼՈՄՊՈՅ

Նօրմանք կամ հիւսիսականք՝ թափառիկ բեկորք ասիական ցեղերու՝ Եւրոպայէն անցնելով գացին մինչեւ Նորմէնկիա, ուր լայնածաւալ Հիւսիսային ծովը առջեւնին պարզուելով չը կրցան աւելի առաջ երթալ. անդ հաստատուեցան և տուն տեղ շինելով ազգութիւնին հիմնեցին և բոլոր երկրին տիրելով մայր երկիրը կազմաւորեցին, որուն ափունքէն ազգաց ճակատագրով լի բազում արշաւանքներ ըրին դէպի ծովը։

Նատօտ Նորուեկիացին որ ծովահէն էր, 860 ին Ֆէրրօէյ արշաւած պահուն փոթորիկի բռնուելով, ճանաչեն չեղեցաւ, և այս դէպք պատճառ եղաւ Իսլանտայի ստուգապատ կղզոյն գտնուելուն, որ ապա մայր երկրին հետ միանալով նորա գաղթականութիւններէն մին եղաւ։

Բօլօ 900ին Նորմանտիոյ տիրեց, 1060ին Նօրման իշխան մը — Աբուլիայի մէջ հաստատուեցաւ, որ է այժմեան Բուկլիան որ կը պարունակէ Իտալիոյ Հարաւային Արեւելեան մասը մինչեւ Լէչօքայի հրուանդանն ինչպէս նաեւ Քալապրիոյ ծայրագոյն թերակղզին։ 1066 ին յաղթողն կոյսն եղաւ տէր և թագաւոր Անգլիոյ, և հիմնեց մեծին Բրիտանիոյ այժմեան իշխանութիւնը։

Բոլոր այս դէպքեր ուսումն ասիրող գիտուն ազգագրագէտք և ճարտար քննադատք վճռեցին թէ առաջին ցամաքը որ գտուեցաւ «Ն.-դ.-ք.-թ» էր, միով առաջնեանաւ դէպի Պօսթօնի Հարաւը մը փոքր կղզի 13 մղոն երկայն, 4 մղոն լայն, և 30 քառակուսի մղոն տարածութեամբ։ Երկրորդ Նովասկոթիա, և երրորդ Նիուֆաունլանտ։

Երկրին և կլիմային վրայ եղած հետազօտութիւնք, զարմանալի ճշգութեամբ կը համաձայնին թէ «Էյրիք Էրիկսօնի գտած ցամաքը «Վինլանտ» էր, որ Հիւսիսային Ամերիկայի մէջ լինելով՝ է այժմեան Մասաչուսէթի մի մասն և Բօսթայլանտ։ Ցամաքը առաջին տեսնողն «Էյրիք Էրիքսօն» ինք էր որդի կարմիրն «Էրիկի», որ կրօէնլանտի նախկին գաղթականներէն էր, և որ Իսլանտէն Կրօէնլանտ գացած ատեն փոթորիկի բռնուելով հոն ինկած էր, եւ ցամաք հնչելով տեսաւ երկրին մէջ շատ մը այգիներ և խաղող և անուանեց զայն Վինլանտ որ կը նշանակէ երկիր այգիներու։ այս դէպք 1000 թուականին պատահեցաւ։ Երկու տարի յետոյ Էյրիքի եղբայրը Թորուայտ հասաւ անդ և 1005ի ամառուան մէջ արշաւեց «Նիուհիկլանտ» հարաւ երկայնութեամբը դէպի հարաւ, բայց հետեւեալ տարին ընկերներուն հետ կռուի բռնուելով սպանուեցաւ։

Նորուէկիացի խուզարկողաց ամենէն համբաւաւորը Թորֆինն Քարլսէֆ իրլանտացին էր որ ամուսնացաւ «Թէյնիրվսօնի մեռած եղբայր «Թօ.նիթէյնի այրի կնոջ կուտրիտի հետ, որ 1007 ին կրօէնլանտէն Վինլանտ առագաստեց 160 նաւաստիօք, ուր մնաց երեք տարի և վերադարձաւ։ այդ ժամանակամիջոցէն ետքն ալ Վինլանտի մէջ գաղթականութիւն հաստատելու ձեռնարկութիւնը դադրեցաւ։

«Էյրիքէրիքսօնի» արշաւանքը ապաքէն ամենէն բաղդաւորը կը համարուէր, զի նա Վինլանտ գտնելէ յետոյ Կրօէնլանտի մէջ Քրիստոնէութիւնը մուծեց, և այս արշաւանաց հետեւով եկեղեցականք առաջին քրիստոնեայ քահանաներն եղան՝ որ այն նախնական դարուն մէջ Ամերիկան տեսան. նոքա յետոյ Կրօէնլանտի եկեղեցին հիմնեցին որ ծաղկեցաւ մի քանի դարեր, ինչպէս որ արկածախնդիր ճանապարհորդք կ'երթան այժմ այցելու այն ատենուան չինուած եկեղեցաց աւերակները։

«Էյրիք Էրիքսօն եղաւ ուրեմն զԱմերիկայն առաջին գտնողն։»

Ցիրուաի շատ հետաքրքրական պիտի լինէր հետազօտել այն հարց թէ արդեօք Քոլոմպոս նորմանաց մամ հիւսիսականաց աբեւմտեան Կիսագնդին մէջ ըրած գիւտերուն վրայ տեղեկութիւն ունէր, կամ եթէ ունէր, մինչեւ ո՞ր աստիճան, զի շատ մը պարագայներ կան որ զօրեղապէս կը միտին ապացուցանել թէ Քոլոմպոս այս անցեալ դէպքերուն վրայ փոքր ի շատէ տեղեկութիւն ունէր, և իւր այս նիւթի վրայ ամենայն պարագ պիւք ըրած երկայն և մանրամասն ուսումնասիրութիւնք առաջնորդած ըլլալու են զինքն առ ի հետազօտութիւն այս տեղեկութեանց, զի այն բացարձակ վստահութիւն՝ որ ինք կը խոստովանէր ունենալ արեւմտեան կիսագնդին մէջ երկիր կարենալ գտնելու մասին՝ միայն տեսականի վրայ հիմնեալ չէր կրնար ըլլալ. անպատճառ դրական իրողութեանց վրայ հիմնեալ ըլլալու էր։

Քոլոմպոս ինք ալ կ'ըսէր թէ իւր վստահութիւն այս նիւթի վրայ գրող գիտուն անձանց կարդալութենէն վրայ հիմնած էր, և թէ իւր 1477 փետրվարին Իսլանտա կղզին ըրած այցելութեամբը, աւելի մատեցած եղաւ այն աւանդութեանց և գրուածոց որք Հիւսիսայնոց արեւմտեան ցամաքի վրայ ըրած գիւտերուն հետ սերտ առընչութիւն ունէին։ Շատ հաւատալի է որ նա տեսակցեցաւ Իսլանտայի եպիսկոպոսին և այլ գիտուն անձանց հետ, և որովհետեւ այս այցելութիւն իւր Ամերիկան գտնելէն տասն և հինգ տարի առաջ՝ և Հիւսիսայնոց արեւմտեան Ովկիանու երկիրները մշուած արշաւանքէն միայն 150 տարի. ետքն էր, հաւանականաբար այնպիսի Իսլանտացիներու հանդիպած ըլլալու է որոնց պատիկն այն արշաւանաց ատեն կենդանի էին և թերեւս մինչեւ իսկ գործակից։

Քոլոմպոս իւր աշխարհագրական և ծովային տեղեկութեանց հետազօտութեանց մէջ այնչափ գործօն լինելէ յետոյ, հաւանական չէ որ, ինչպէս իւր կենսագիրք կը վկայեն, այս նիւթոյ վրայ ստացած այնչափ բազում տեղեկութեանց մէջ իւր նպատակին հասած չը լինի։

Հռովմ այն ատեն աշխարհագրական գիտեր ընելու շատ հետաքրքրութիւն էր, ըստ որում Պապին նորանոր դաշտեր կը բացուէր պապականութիւնը տարածելու համար, եւ յաջորդաբար տասն և եօթն Եպիսկոպոսունք ներկայացուցին զՊապն արեւմտեան կիսագնդին մէջ, յորոց «Երիքբուբսի» եպիսկոպոս երկոտասաներորդ դարուն քարոզեց ի Վինլանտ, իրողութիւն՝ որ Հիւսիսականաց վերջնականապէս ի Բոստայլանտ հաստատելը կ'ապացուցանէ։

Իսկ հաւանական է նաեւ թէ Հիւսիսականաց՝ անդր քան զՊիկէն կատարած այս աշխատանաց աւանդութիւնք Քոլոմպոսի ականջն հասած ըլլան, և նա ոչ միայն տեսած և կարդացած ըլլայ անոնց մասնաւոր պատմութիւններն ի Հռովմ, այլ և 1477ի գարնան Իսլանտա կղզին ըրած ճանապարհորդութեան ատեն, նոյն իսկ Հիւսիսականաց բերնէն Վինլանտի վէպերը լսած և հին վանքերու մէջ պահուած վանական ձեռագիրը մանրամասնաբար ուսումնասիրած ըլլայ։ Քոլոմպոս արեւմտեան Ովկիանու մէջ եղած երկիրներուն վրայ ինչ փաստեր որ ունէր ի ձեռին, անոնց վրայ հասարակութեան առջեւ բնաւ բան չէր խօսեր։ Նա ի Հռովմ եւ ուսած ըլլալու է, ի Կրօէնլանտ և ի Վինլանտ եղած սրբազանաց վրայ։

Դիտելի է նաեւ թէ Բասքալ երկրորդ Պապը՝ 1112 ին կարտաք-Էրիք-Ուբսի եպիսկոպոսը կրօէնլանտի առաջնորդ կարգեց, և Եպիսկոպոսն յայց եկաւ ի Վինլանտ, ըստ որում իւր հոգեւոր իրաւասութեան տակ էր։ Քոլոմպոս այս տեսակ փաստ մ'ալ ունենալէ յետոյ բոլորովին յուսադրեցաւ։ Մասամբ եւս հաւատալի է թէ Վինլանտի քարտէսն ալ Վատիկանի մէջ տեսած ըլլայ։ Այս տեսակ իրողութիւնք չափազանց նպաստեցին նորա բազմաեայ հետազօտութեամբ ստացած տեղեկութեանց։

Երբ Վատիկանի գանձերը պատմական ուսանողաց համար բացուին, յուսալի է թէ այս խիստ հետաքրքրաշարժ հարցը լուծուի, յուսալի է նաեւ թէ այս միջոցաւ Կրօէնլանտի և Վինլանտի եկեղեցեաց եօթնեն տասն եպիսկոպոսաց և այլ բազմաթիւ աշխատաւորաց պատմութիւնն ի յայտ գայ որք մուծին զՔրիստոնէութիւն յարեւմուտս։

ԲԱՆԱՍԷՐ

ՔԷՕՍԹԷՆՃԷ

ՆԱԻԱՀԱՆԳԻՍՏ ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ

Կ. Պոլսէն 20 ժամու ծովային հեռաւորութիւն մը ունի Քէօսթէնճէ, և Սեւ ծովու եւրոպական ափերի վրայ շինուած, միակ նաւահանգիստն է Ռումանիոյ։

Ցամաքը հրուանդանի մը, աւելի լեզուի մը նման ծովն երկնցած է հիւսիսէն հարաւ, ու երեք կողմէն շրջապատուած գոլով ծովէն, յաճախ ենթակայ եղած է Սեւ ծովի մրրկածուփ ալիքներուն ընդհարութեանը. այսպէս, ինչպէս կը հաւաստեն տեղացիք, քանի մ'անգամներ թաղուած է ալիքներու ներքև։ այս իրողութիւնը կը հաստատէ նաև այն փխրուն հողը՝ որ ամբողջ քաղաքիս երկրաքանական խաւերը կը կազմէ։ քանի մը լերկ ժայռեր միայն կը նշմարուին ծովեզրն, ու դեռ հիմա ալ քաղաքի արեւմտակողմի հողակոյտերն օրէ օր ծովի մէջ կը բուելու վրայ են. ասկէց զատ երբ քաղաքի գետինը կը փորեն, հին շէնքերու բեկորներ ու զանազան չինութիւնք դուրս կուգան, որոնք յայտնի ապացոյցներ են, թէ հին քաղաքը ենթարկուած է անցեալ փոփոխութեանց, ու քանի մը Քէօսթէնճէներ մեր դիմաց ծովի մէջ փոխադրուած են։ Այս լեզուի վրայի շինութիւնը շատ մօտ ժամանակ մը կը չոչափեն, իբր 40-50 տարի։

Քէօսթէնճէ՝ իբր նաւահանգիստ՝ կ'արժէ որ ուշադրութիւնը գրաւէ տիրող կառավարութեան, և Ռումանը չուտ զգայով այս բանը՝ ձեռնարկած են շինել մի լաւ նաւահանգիստ հրոմանդանի ճիշդ վերջացող բարձի վրայ. երկու քարափներ շինած են քաղաքին դէպ ի հարաւ երկարող որի ծայրէն ի հիւսիս ծովի մէջ քարափի նաւահանգիստն է, սակայն անգործածելի է այժմ, որովհետև քաղաքին առած հետզհետէ մեծ կարեւորութեան վրայ շինուած նաւահանգիստն անբաւական ցնչ է. նաւերն ուղղակի առաջին նաւահանգիստը կը մտնեն, ուղեւորք և ապրանք ուղղակի նաւահանգիստը կը փոխադրեն, առանց մակոյկներու պէտք ունենալու։ Երբ մարդ ցամաք ոտք կը կոխէ, քաղաքակրթութեան չորս իւր երեսը կը զարնէ, զի այս ճամբուն վրայ կը տեսնէ 4—5 երկաթուղւոյ գծեր որք զանազան տեղեր ապրանք կը փոխադրեն. երկաթուղւոյ մեծ գործարանը մարդուս ուշադրութիւնը կը գրաւէ, ուր կը նորոգուին կառաց ու վագոններու մաշած մեքենաներն ու այլեւայլ գործիքներն և որոց մէջ 50—60 բանուորներ կ'աշխատին անդուլ։

Քէօսթէնճէ Ռումանիոյ անցնելէն է վեր 8—10 տարիներ միայն անցած են, սակայն շատ փոխուած ու գեղեցկացած է այժմ, իւր քիչ տարիներու հա-

մեմատութեամբ մարդուս գարմանքը կը գրաւէ։ Քաղաքակրթութեան հոսանքն այսպիսի բարենորոգիչ յատկութիւն մ'ունի, որոյ առվեւ չեն կարող դիմադրել ոչ հինցած դրութիւնը և ոչ ալ նախապաշարումի խաւար գաղափարները. նա անցած տեղէն լուսաւոր հետքեր կը գծէ ու կանգ առած տեղն ալ նորագոյն դիրք կը հաստատէ. այսպէս ալ Քէօսթէնճէ քաղաքակրթութեան կը պարտի իւր արդի չհագործուած անունն ու համբաւը։ Կառավարութիւնը մաքուր ընդարակ պողոտաներ չենած է խճուղեօք. նաև քաղաքի փողոցները մեծ մաքրութիւն մ'ունին. հիւսիսէն հարաւէն կը տանին երեք չորս մեծ պողոտաներ, որոց երկուքին վրայ շինուած են խանութներ. մեծ պողոտան ի պատիւ Թագաւորին կը կրէ Մէրսոյ Քառուղի անունը. մեծ ըղձուչութիւն ու խնամք կը տանի բաղաքապետութիւնն հանապազ մաքրելու ու երեկոյ ու առաւօտ ալ ջրելու քաղաքն։ Երեք պողոտաները կը միանան քաղաքին հրապարակին վրայ՝ որոյ մէջտեղ շինուած է բարձրադիր, մարմարիոն քարերու վրայ, արձանն այն բանաստեղծին որ Ժողովրդեան բարերարն եղած է. արձանը շինուած է անդամախառն պղնձէ ու կը կրէ ճիշդ մեծ մարդու մը հասակը. ձախ ձեռքը կուրծքին վրայ դրած, ու ալ ձեռքը գրիչն ի մատին ծնօտը դրած կը խորհի կարծես կենդանի է ու դեռ իւր դերը կատարած չէ, ինչ որ պէտք էր յանուն մարդկութեան խեղճ տգէտ ժողովրդեան մը համար ընել, պակաս մնացած է. գլուխը բաց, մազերը գանգուր ու աչ ոտն ետին յենած, ձախ ոտը քարի վրայ դրած, պարզ տրեխ մը ոտքն ու չուաններով կապկպուած. Գետնէն իբր 7—8 մէտր բարձր են այն մարմարիոն քարերու պատուանդանները որը կը կրեն բուն արձանն. ոտքին ներքեւի մարմարին վրայ գրուած է Ovidivs. իսկ մէջտեղը կը գտնուի լատիներէն մի քանի տող գրուած։

Այս բանաստեղծն՝ իբր յեղափոխական՝ Ժողովրդեան միտքը բանալու յանցանքով աքսորուած է այս կողմերը, և իր աքսորանքի մէջ ալ միշտ աշխատած է բերանացի ու գրաւոր բարոյականներով Ժողովրդեան միտքը բանալ, որով և արժանացած է Ժողովրդեան միահաղոյն սիրոյն ու յարգանաց, որ ինչան երախտագիտութեան կանգնած է այս անմահ արձանն՝ որոյ պատուանդանին չորս կողմերն երկաթեայ շղթաներ փակած են ո՛և է անցք, ու Ժողովուրդը տարին մի անդամ փառաւոր կերպով կը կատարէ նորա յիշատակը։

Ռումանը հին Հռովմայեցւոց ազգին պատկանող մի ազգ են, որը զանազան յանցանքներով մայր-հայրենիքէն արտաքսուելով, Աւստրիոյ սահմանակից երկիրներն աքսորուած էին, ու դեռ 1828ի պատերազմէն առաջ Թուրքիոյ տէրութեան ենթարկուած, բոլորովին հպատակ ազգ մ'էին։ Արդի Ռումաններն երկու փոքրիկ ազգութիւններ են, օրթոտոքս կրօնի ներքեւ միացած. մին Պուլտան ըսուածներն որը իշխան մ'ունէին, որ Եաչ կը նստէր, իսկ միւսներն Ուլաղներ (Ռումաններն) անունով կը ճանչցուէին, ու իշխան մը ունէին որ Պուքրէշ կը նստէր։ 1828 ին Ռուսիա, հեռաւոր նկատումներով, իբր օրթոտոքս, Ռումանաց անկախութիւնը ձեռք բերելու պաշտպան հանդիսացաւ ու այն ատենէն մինչեւ 1866, միայն Թուրքիոյ տարեկան տուրքը մը վճարելով կը կառավարուէին երկու իշխանաց միջոցաւ, ու այս բաժանումն արդէն շատ տկար կը պահէր զիրենք. սակայն 45 ին զգալով իրենց այս բաժանման տկարութիւնը, Ռումանք միացուցին իրենց իշխանութիւններն, ու առաջին իշխանն եղաւ Գուզա, որ բաւական աշխատեցաւ երկրի զարգացման և որուն օրով կրթական գործը մեծ զարկ առաւ։ 1866 մայիս 10ին ներքին կուսակցութեան մը ղոհ գնալով, պաշտօնանկ եղաւ, ու երկրորդ իշխան եղաւ Քարոլ Ա. որ 78ին Պերլինի Վեհաժողովին Թագաւոր տիտղոսն ստանալու արտօնութիւն ձեռք բերաւ, ու 81 մայիս 10ին ալ հանդիսաւոր կերպով Ա. Թագաւոր պսակուեցաւ ամբողջ Ռումանիոյ։

Քէօսթէնճէի մէջ կան երկու դատարաններ, Judicature, մին շատ նախնական խնդիրներով կ'զբաղի, 50 ֆրանքէն մինչեւ 1000 ֆրանքի դատեր վճռելով, իսկ միւսն՝ աւելի մեծ դատեր կը վճռէ, որի tribunal անունը կուտան. դատաւորներու մէջ կը գտնուի մի հայ ալ, որ սակայն ռումանացած է բոլորովին։ Կայ նաև մի դատարան իսլամաց, tribunal Mohamedan անունով, ուր կը նստի մի Թուրք դատը, Juge, որի ամսական կառավարութիւնը կը վճարէ, ու մի քարտուղար հայ, Գ. Գրիգոր Գրիգորեան, մի ազնիւ ու ծանրագլուխ երիտասարդ, որ գրեթէ այս դատարանի գործերն ինք կը տեսնէ, զի դատն լոկ անուանական բան մ'է։

Քէօսթէնճէ նախապէս Թուլճան ենթարկուած էր. սակայն իր ունեցած ծովեղերեայ դիրքովն, ու ամբողջ Ռումանիոյ միակ նաւահանգիստը լինելու առաւելութիւնովն հետզհետէ կարեւորութիւն կ'ստանայ, որով և հիմա կուսակալութիւն եղած է, prefect կը նստի, ու բոլորովին անկախ այժմ Թուլճայէ, ուղղակի Պուքրէշն կեդրոնական կառավարութենէն կ'անուանուի. կայ նաև մի քաղաքապետական ժողով, որի պետին primar անունը կուտան. մի յոյն է, որի պատուաւոր անդամն է Մեծ. Ճեպալիչ աղա Ֆրէնկեան, Ռումանիոյ առաջնակարգ հայ վաճառականը. Քաղաքապետութիւնը խիստ մեծ ուշադրութիւն կ'ընծայէ քաղաքիս առողջապահութեանը, թէ՛ առաւօտ ու երեկոյ ջրել տալով փողոցներն, ու թէ արգիլելով ոև իցէ տհաս ու վնասակար մրգերի ներածութիւնը. Հին շէնքերը նորոգել բացարձակապէս արգիլած է, ու նոր շէնքերուն միայն արտօնութիւն կուտայ շինման, որպէս զի պարբերաբար շէնքերն մի ուղղութիւն ու կանոնութիւն ստանան։ Քաղաքիս Նշանակութիւնն աւելի պիտի բարձրանայ թէ՛ քաղաքական ու թէ առևտրական տեսակէտներով, երբ Դանուբի վրայէն Զերնավոտայէն մի կամուրջ ձգուի. ոմանք կը խորհին Դանուբի ներքեւէն շինել մի երկաթուղի. յայնժամ Եւրոպայի թղթաբերը Վիէննա–Պուքրէշի գծով ուղղակի Քէօսթէնճէ պիտի գան, ոսկից Կ. Պոլիս ու այլ տեղեր։ ասկիա ծրագրուած բան մ'է, ու մեղի ռուման թերթերը կ'զբաղին այս խնդրով. շատ չտեւեր, քանի մը տարուան ընթացքի մէջ յուսալի է այս ձեռնարկութիւնը։

Քաղաքիս հիւսիսակողմը՝ կան զօրանոցներ, ուր շաբաթ մի քանի օրեր զինուորական կրթութիւն կը լինի. զինուորութիւնը պարտաւորիչ է հպատակ ազգաց, ու ամեն ազգերէ ալ, ինչպէս տաճիկ, թաթար, հայ ազգերէ զորք առած է. Ռումանիոյ զինուորական ծառայութեան մէջ կան բաւական բարձրաստիճան հայեր ալ, երեկոյ մը Պ. Սերովբէ երիտասարդն ինձ ծանօթացուց մի յիսնապետ ըսելով թէ՝ հայ տղայ է սա, սակայն ափսո՛ս որ չգիտեր իւր մայրենի լեզուն։ Ֆրանսերէն բարեւեց զիս, ու երբ իր կայտառութիւնը ու պաշտօնը տեսի, չկրցաւ սիրտս դիմանալ, ու անմիջապէս յարեցի, թէ «լը ցաւիմ որ ձեզի պէս մի կարիճ երիտասարդ (20–22 տարեկան) չգիտեր իւր մայրենի լեզուն։» —«Այո՛, ըսաւ, ես ալ կը ցաւիմ շատ որ չգիտեմ հայերէն, սակայն իմ միջավայրն ու աննպաստ պարագաներն ինձ չներեցին սովորել հայերէն. այսու հանդերձ մեծապէս կը սիրեմ հայութիւնն և երբէք չեմ ուրանար ազգութիւնս։»

Ամուսնութիւնը՝ քաղաքական կերպարանք մ'առած ի Ռումանիա. երբ մէկը ուզէ ամուսնանալ, խնդրագրով մը քաղաքապետական ժողովն կը դիմէ, ուր վկաներով պէտք է հաստատէ թէ ամուսնացած չէ, ու յետոյ հրամանագիր մը կուտայ. սակայն նախապէս այր և կին ներկայ գտնուելով, անոնց փոխադարձ հաւանութիւնը կ'ստանայ, ու յետոյ ո՛ր եկեղեցւոյն որ կը պատկանի, անոր դուռն մի ազդ կը զարնէ, մինչեւ երեք շաբաթ, ո՛վ որ տեղեկութիւն ունի ամուսնացելոց մասին, պարտաւոր է գնալ ու դատարանին իմաց տալ. այս պայմաններէն ետքը տեղի կ'ունենայ ամուսնութիւնը։ Եթէ պատահին այլաթող կամ կնաթողներ, որք ուզեն վերստին ամուսնանալ, խնդրագրով մը դատարանին կը դիմեն, որ այսպիսի խնդիրները լաւ մը ստուգելէ և լրագրաց միջոցաւ 3 ամիս ազդ ընելէ ետքը, յետոյ հրաման կուտայ երկրորդ ամուսնութեան մը։

Դեղացւոյ հողերն՝ Թուրքիայէն Ռումանաց անցնելէ վերջ, որոնք որ թէրքական թափու ունէին, և ուզեցին մը չակել իրենց հողը, թողուց իրենց. որոնք որ թափու չունէին, կառավարութիւնը գրաւեց զանոնք, ու դրամով ծախեց. հողին պարտաւորիչ տուրք մը որոշուած է, որով ստիպեալ գեղացիները կը մշակեն, ու երկրագործ դասուն գիւրութեան համար, հիմնած է երկրագործական Պանքա մը, որմէ բաւական կ'օգտուին գեղացիք. անասուն ունեցողներ միայն կրնան պանքէն դրամ ստանալ 100ին 9 տարեկան տոկոսով և արդէն արդէն աշխարհի մէջ ո՛ր կողմ ապրանք չունեցողին դրամ կուտան. երանի թէ Հայաստանի մէջ ալ մեր հայ երկրագործ դասուն համար այսպիսի պանքա մը հաստատուէր ու ոչ թէ 100ին 9ով, թող չենք 100ին 12—15ով, որ մեր խեղճ գիւղացիներն 100ին 80—100 տոկոս տալով անխիղճ ու անհոգի վաշխառուներուն, իրենց կեանքը պանդխտութեան մէջ չմաշեցնէին։

Քէօսթէնճէի բնակչաց թիւը 7-8000 կը հաշուուի. Ռումանը ունին իբր 4-500 տուն բնակիչ, ունին մի եկեղեցի, հոյակապ ու հսկայ չէնք. Hôtel-Caroliէն ետքը միակ կարեւոր շէնքն է քաղաքիս, շինուած երկու տարի առաջ 200 հազար ֆրանք ծախքով. քաղաքին հարաւակողմը կ'ինայ, ու գաղափար մը տալու համար Աբէ-Եւրի ընթերցողաց, Թագսիմի Ցունաց եկեղեցւոյ հետ համեմատելով կ'ըսեմ թէ անկէց ալ աւելի բարձր ու հսկայ է չէնքն. ունի մի գմբեթի մէջ տեղն ու երկու գմբեթներ ալ աջ ու ձախ բարձունքին վրայ. չորս մեծ ժամացոյցներ կան զետեղուած դրան ճակատն. երկուքը ճիշդ ճակատն, երկուքն ալ գմբեթներու հիւսիսային ու հարաւային կողմերը. սակայն փակ է եկեղեցին և դեռ չէ օծուեր. երեք տարին պէտք է անցնի որպէս զի երկրաշարժներու ենթարկուութենէն ազատ լինի. սակայն կրնայ ինծի անծանօթ մի ուրիշ պատճառ ալ լինել։ Ռումանք՝ իբր օրթոտոքս՝ Ցունաց եկեղեցին կը յաճախեն։ Ունին Ռումանք մի նախակրթարան երկսեռ, սակայն առանձին վարքեր չունուած. 4 դասարանէ կը բաղկանայ. ուր միայն ռումաներէն և մի քանի առարկայներ կը դասախօսուին. հպատակ ազգերէ ալ շատ աշակերտներ կան, ինչպէս եւ 4—5 հայ աշակերտներ. երբէք խտրութիւն (*) չդներ օտար ազգաց մէջ։ Տարին մի անգամ քննութիւն ունին, որ յուլիս 12 ին կ'սկսի. ներկայ գտնուեցայ այս տարուան քննութեան Պ. Գրիգորեանի ընկերացած, դպրոցի Տեսուչն երեսփոխանի մը հետ կը քննեն աշակերտները. թուաբանութիւն, եռանկիւն ու քառանկիւն, ինչպէս և տրամ, օրան աշակերտին լաւ հասկցնելու համար, շինուած են փայտերէ, ու ասոնց վրայ աշակերտը գիւրաւ կը սովորի։ Դասարաններն, ընդարձակ ու լուսաւոր են նոր մեթոտով շինուած. Քննութենէ ետքն պարգեւաբաշխութեան հանդէսը կատարուեցաւ զինուորական նուագածուաց խմբովը Պուլարի մեծ սրահին մէջ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան. ներկայ էին նաև prefect ու primar. ու այսպէս հանդիսաւոր կերպով կատարուեցաւ պարգեւաբաշխութեան հանդէսն՝ ամեն աշակերտի արժանեաց համաձայն նուէր տալով գրքերը ու գեղեցիկ սեռի ուսանողաց ծաղկեայ պսակներ ալ։

Ցունքը ալ իբր 4-500 տուն, ունին մի եկեղեցի ու 2 քահանայ, մի նախակրթարան երկսեռ. Թուրք ունին 350-400 տուն, 4 մզկիթ, 1 մէտրէսէ։ Հրեայք ունին 100-150 տուն, մի սինակոկ, աւստրիացի և լեհ հրեայներ են, 2 վարժարանին։ Պուլկարք ունին 40 տուն, մի եկեղեցի ու մի նախակրթարան։ Լատինք 20-30 տուն, ունին մի եկեղեցի ու երկսեռ վարժարան, ու մի լատին բաղէրա. կայ նաեւ մի մասնաւոր վարժարան գերմանացւոց, ուր գերմաներէն, ֆրանսերէն ու ռումաներէն լեզուներ կ'ուսանուին։

Հայք ունին իբր 40 տուն, բայց 350 ի չափ պանդխտներ. ունին մի եկեղեցի, Ս. Աստուածածին անունով, քաղաքին արեւելեան կողմն։ Երբ ռուսք գրաւեցին զՔէօսթէնճէ, Հայոց եկեղեցիի տեղ յատկացուցած էին մի լաւ բարձր տեղ, սակայն այն ժամանակ, Հայք չկրնալով նոյն իսկ ցանկապատով մ'իսկ օգտիլ, երբ ռումանական կառավարութիւնն անցաւ Քէօսթէնճէ, առաւ հայոց ձեռքէն ու արդի տեղն յատկացուց որ իբր քանի մը հարիւր քառակուսի մետր չշրջապատ ունի։ Եկեղեցւոյ քահանան է Ա.րժ. Տ. Գաբրիէլ Զինճիրճեան, ընտանեօք կը բնակի եկեղեցւոյ շրջապատին մէջ շինուած մի տան մէջ։ ունին Հայք մի նախակրթարան երկսեռ Լուսաւորչեան վարժարան անունով. 30 աշակերտ երկսեռ սեռէ խառն կը նստին։ վարժարանն ունի միայն մեծ սենեակ մը, գունէն մտնելով պատին վրայ կախուած կան Քարոլ Ա. Թագաւորին ու Ելիզապեթ Թագուհւոյն պատկերները. Ռումանիոյ մէջ գրեթէ ամեն հարուստ տուն ու ազգային հաստատութիւն սովորութիւն ըրած են այս պատկերներն ունենալ իրենց պատերուն վրայ։ Պատին արեւելեայողմը կախուած կան կենդանական պատկերներ որք ամբողջ պատերը կը բռնեն, նաեւ մի Եւրոպայի մեծ քարտէս։ Վարժարանը միայն մէկ ուսուցիչ ունի. աւանդելի առարկաներն են Հայ. ու Ֆրանս. լեզուներն, Հայ-պատմութիւն, Հայ-կրօնք, Թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն, իրագիտութիւն ու երաժշտութիւն։ Աշակերտք նոր սովորած են հայերէն խօսիլ, զի տեղիս Հայոց լեզուն ընդհանրապէս թրքերէն է. վարժարանին կը հսկէ թաղականութիւնը, որ բաղկացած է հինգ անձերէ. Մ. Լօգմանեան, Մ. Համբարձումեան ու Ն. Թորոսեան էֆէնտիներ, թաղականութեան դիւանը կը կազմեն, ու Մ. Նազար աղա Մնացականեան եկեղեցւոյ երեսփոխանի պաշտօնն կը վարէ. Ցարութիւն աղա Մանուկեան անդամ. Քահանայի ու դասատուի ամսաթոշակներ, կը վճարուին եկեղեցւոյ գանձանակաց հասոյթներէն ու քանի մը անձանց որոշեալ ամսավճարներու դուռմարով։

Տղայք լաւ ազգային զգացումով մը մանիոյ միակ նաւահանգիստը լինելու առաւելութիւնովն հետզհետէ կարեւորութիւն կ'ստանայ, որով և հիմա կուսակալութիւն եղած է, prefect կը նստի, ու բոլորովին անկախ այժմ Թուլճայէ, ուղղակի Պուքրէշն կեդրոնական կառավարութենէն կ'անուանուի. կայ նաև մի քաղաքապետական ժողով, որի պետին primar անունը կուտան. մի յոյն է, որի պատուաւոր անդամն է Մեծ. Ճեպալիչ աղա Ֆրէնկեան, Ռումանիոյ առաջնակարգ հայ վաճառականը. Քաղաքապետութիւնը խիստ մեծ ուշադրութիւն կ'ընծայէ քաղաքիս առողջապահութեանը, թէ՛ առաւօտ ու երեկոյ ջրել տալով փողոցներն, ու թէ արգիլելով ոև իցէ տհաս ու վնասակար մրգերի ներածութիւնը. Հին շէնքերը նորոգել բացարձակապէս արգիլած է, ու նոր շէնքերուն միայն արտօնութիւն կուտայ շինման, որպէս զի պարբերաբար շէնքերն մի ուղղութիւն ու կանոնութիւն ստանան։ Քաղաքիս Նշանակութիւնն աւելի պիտի բարձրանայ թէ՛ քաղաքական ու թէ առևտրական տեսակէտներով, երբ Դանուբի վրայէն Զերնավոտայէն մի կամուրջ ձգուի. ոմանք կը խորհին Դանուբի ներքեւէն շինել մի երկաթուղի. յայնժամ Եւրոպայի թղթաբերը Վիէննա–Պուքրէշի գծով ուղղակի Քէօսթէնճէ պիտի գան, ոսկից Կ. Պոլիս ու այլ տեղեր։ ասկիա ծրագրուած բան մ'է, ու մեղի ռուման թերթերը կ'զբաղին այս խնդրով. շատ չտեւեր, քանի մը տարուան ընթացքի մէջ յուսալի է այս ձեռնարկութիւնը։

Քաղաքիս հիւսիսակողմը՝ կան զօրանոցներ, ուր շաբաթ մի քանի օրեր զինուորական կրթութիւն կը լինի. զինուորութիւնը պարտաւորիչ է հպատակ ազգաց, ու ամեն ազգերէ ալ, ինչպէս տաճիկ, թաթար, հայ ազգերէ զորք առած է. Ռումանիոյ զինուորական ծառայութեան մէջ կան բաւական բարձրաստիճան հայեր ալ, երեկոյ մը Պ. Սերովբէ երիտասարդն ինձ ծանօթացուց մի յիսնապետ ըսելով թէ՝ հայ տղայ է սա, սակայն ափսո՛ս որ չգիտեր իւր մայրենի լեզուն։ Ֆրանսերէն բարեւեց զիս, ու երբ իր կայտառութիւնը ու պաշտօնը տեսի, չկրցաւ սիրտս դիմանալ, ու անմիջապէս յարեցի, թէ «լը ցաւիմ որ ձեզի պէս մի կարիճ երիտասարդ (20–22 տարեկան) չգիտեր իւր մայրենի լեզուն։» —«Այո՛, ըսաւ, ես ալ կը ցաւիմ շատ որ չգիտեմ հայերէն, սակայն իմ միջավայրն ու աննպաստ պարագաներն ինձ չներեցին սովորել հայերէն. այսու հանդերձ մեծապէս կը սիրեմ հայութիւնն և երբէք չեմ ուրանար ազգութիւնս։»

Ամուսնութիւնը՝ քաղաքական կերպարանք մ'առած ի Ռումանիա. երբ մէկը ուզէ ամուսնանալ, խնդրագրով մը քաղաքապետական ժողովն կը դիմէ, ուր վկաներով պէտք է հաստատէ թէ ամուսնացած չէ, ու յետոյ հրամանագիր մը կուտայ. սակայն նախապէս այր և կին ներկայ գտնուելով, անոնց փոխադարձ հաւանութիւնը կ'ստանայ, ու յետոյ ո՛ր եկեղեցւոյն որ կը պատկանի, անոր դուռն մի ազդ կը զարնէ, մինչեւ երեք շաբաթ, ո՛վ որ տեղեկութիւն ունի ամուսնացելոց մասին, պարտաւոր է գնալ ու դատարանին իմաց տալ. այս պայմաններէն ետքը տեղի կ'ունենայ ամուսնութիւնը։ Եթէ պատահին այլաթող կամ կնաթողներ, որք ուզեն վերստին ամուսնանալ, խնդրագրով մը դատարանին կը դիմեն, որ այսպիսի խնդիրները լաւ մը ստուգելէ և լրագրաց միջոցաւ 3 ամիս ազդ ընելէ ետքը, յետոյ հրաման կուտայ երկրորդ ամուսնութեան մը։

Դեղացւոյ հողերն՝ Թուրքիայէն Ռումանաց անցնելէ վերջ, որոնք որ թէրքական թափու ունէին, և ուզեցին մը չակել իրենց հողը, թողուց իրենց. որոնք որ թափու չունէին, կառավարութիւնը գրաւեց զանոնք, ու դրամով ծախեց. հողին պարտաւորիչ տուրք մը որոշուած է, որով ստիպեալ գեղացիները կը մշակեն, ու երկրագործ դասուն գիւրութեան համար, հիմնած է երկրագործական Պանքա մը, որմէ բաւական կ'օգտուին գեղացիք. անասուն ունեցողներ միայն կրնան պանքէն դրամ ստանալ 100ին 9 տարեկան տոկոսով և արդէն արդէն աշխարհի մէջ ո՛ր կողմ ապրանք չունեցողին դրամ կուտան. երանի թէ Հայաստանի մէջ ալ մեր հայ երկրագործ դասուն համար այսպիսի պանքա մը հաստատուէր ու ոչ թէ 100ին 9ով, թող չենք 100ին 12—15ով, որ մեր խեղճ գիւղացիներն 100ին 80—100 տոկոս տալով անխիղճ ու անհոգի վաշխառուներուն, իրենց կեանքը պանդխտութեան մէջ չմաշեցնէին։

Քէօսթէնճէի բնակչաց թիւը 7-8000 կը հաշուուի. Ռումանը ունին իբր 4-500 տուն բնակիչ, ունին մի եկեղեցի, հոյակապ ու հսկայ չէնք. Hôtel-Caroliէն ետքը միակ կարեւոր շէնքն է քաղաքիս, շինուած երկու տարի առաջ 200 հազար ֆրանք ծախքով. քաղաքին հարաւակողմը կ'ինայ, ու գաղափար մը տալու համար Աբէ-Եւրի ընթերցողաց, Թագսիմի Ցունաց եկեղեցւոյ հետ համեմատելով կ'ըսեմ թէ անկէց ալ աւելի բարձր ու հսկայ է չէնքն. ունի մի գմբեթի մէջ տեղն ու երկու գմբեթներ ալ աջ ու ձախ բարձունքին վրայ. չորս մեծ ժամացոյցներ կան զետեղուած դրան ճակատն. երկուքը ճիշդ ճակատն, երկուքն ալ գմբեթներու հիւսիսային ու հարաւային կողմերը. սակայն փակ է եկեղեցին և դեռ չէ օծուեր. երեք տարին պէտք է անցնի որպէս զի երկրաշարժներու ենթարկուութենէն ազատ լինի. սակայն կրնայ ինծի անծանօթ մի ուրիշ պատճառ ալ լինել։ Ռումանք՝ իբր օրթոտոքս՝ Ցունաց եկեղեցին կը յաճախեն։ Ունին Ռումանք մի նախակրթարան երկսեռ, սակայն առանձին վարքեր չունուած. 4 դասարանէ կը բաղկանայ. ուր միայն ռումաներէն և մի քանի առարկայներ կը դասախօսուին. հպատակ ազգերէ ալ շատ աշակերտներ կան, ինչպէս եւ 4—5 հայ աշակերտներ. երբէք խտրութիւն (*) չդներ օտար ազգաց մէջ։ Տարին մի անգամ քննութիւն ունին, որ յուլիս 12 ին կ'սկսի. ներկայ գտնուեցայ այս տարուան քննութեան Պ. Գրիգորեանի ընկերացած, դպրոցի Տեսուչն երեսփոխանի մը հետ կը քննեն աշակերտները. Թուաբանութիւն, եռանկիւն ու քառանկիւն, ինչպէս և տրամ, օրան աշակերտին լաւ հասկցնելու համար, շինուած են փայտերէ, ու ասոնց վրայ աշակերտը գիւրաւ կը սովորի։ Դասարաններն, ընդարձակ ու լուսաւոր են նոր մեթոտով շինուած. Քննութենէ ետքն պարգեւաբաշխութեան հանդէսը կատարուեցաւ զինուորական նուագածուաց խմբովը Պուլարի մեծ սրահին մէջ ի ներկայութեան խուռն բազմութեան. ներկայ էին նաև prefect ու primar. ու այսպէս հանդիսաւոր կերպով կատարուեցաւ պարգեւաբաշխութեան հանդէսն՝ ամեն աշակերտի արժանեաց համաձայն նուէր տալով գրքերը ու գեղեցիկ սեռի ուսանողաց ծաղկեայ պսակներ ալ։

Ցունքը ալ իբր 4-500 տուն, ունին մի եկեղեցի ու 2 քահանայ, մի նախակրթարան երկսեռ. Թուրք ունին 350-400 տուն, 4 մզկիթ, 1 մէտրէսէ։ Հրեայք ունին 100-150 տուն, մի սինակոկ, աւստրիացի և լեհ հրեայներ են, 2 վարժարանին։ Պուլկարք ունին 40 տուն, մի եկեղեցի ու մի նախակրթարան։ Լատինք 20-30 տուն, ունին մի եկեղեցի ու երկսեռ վարժարան, ու մի լատին բաղէրա. կայ նաեւ մի մասնաւոր վարժարան գերմանացւոց, ուր գերմաներէն, ֆրանսերէն ու ռումաներէն լեզուներ կ'ուսանուին։

Հայք ունին իբր 40 տուն, բայց 350 ի չափ պանդխտներ. ունին մի եկեղեցի, Ս. Աստուածածին անունով, քաղաքին արեւելեան կողմն։ Երբ ռուսք գրաւեցին զՔէօսթէնճէ, Հայոց եկեղեցիի տեղ յատկացուցած էին մի լաւ բարձր տեղ, սակայն այն ժամանակ, Հայք չկրնալով նոյն իսկ ցանկապատով մ'իսկ օգտիլ, երբ ռումանական կառավարութիւնն անցաւ Քէօսթէնճէ, առաւ հայոց ձեռքէն ու արդի տեղն յատկացուց որ իբր քանի մը հարիւր քառակուսի մետր չշրջապատ ունի։ Եկեղեցւոյ քահանան է Ա.րժ. Տ. Գաբրիէլ Զինճիրճեան, ընտանեօք կը բնակի եկեղեցւոյ շրջապատին մէջ շինուած մի տան մէջ։ ունին Հայք մի նախակրթարան երկսեռ Լուսաւորչեան վարժարան անունով. 30 աշակերտ երկսեռ սեռէ խառն կը նստին։ վարժարանն ունի միայն մեծ սենեակ մը, գունէն մտնելով պատին վրայ կախուած կան Քարոլ Ա. Թագաւորին ու Ելիզապեթ Թագուհւոյն պատկերները. Ռումանիոյ մէջ գրեթէ ամեն հարուստ տուն ու ազգային հաստատութիւն սովորութիւն ըրած են այս պատկերներն ունենալ իրենց պատերուն վրայ։ Պատին արեւելեայողմը կախուած կան կենդանական պատկերներ որք ամբողջ պատերը կը բռնեն, նաեւ մի Եւրոպայի մեծ քարտէս։ Վարժարանը միայն մէկ ուսուցիչ ունի. աւանդելի առարկաներն են Հայ. ու Ֆրանս. լեզուներն, Հայ-պատմութիւն, Հայ-կրօնք, Թուաբանութիւն, աշխարհագրութիւն, իրագիտութիւն ու երաժշտութիւն։ Աշակերտք նոր սովորած են հայերէն խօսիլ, զի տեղիս Հայոց լեզուն ընդհանրապէս թրքերէն է. վարժարանին կը հսկէ թաղականութիւնը, որ բաղկացած է հինգ անձերէ. Մ. Լօգմանեան, Մ. Համբարձումեան ու Ն. Թորոսեան էֆէնտիներ, թաղականութեան դիւանը կը կազմեն, ու Մ. Նազար աղա Մնացականեան եկեղեցւոյ երեսփոխանի պաշտօնն կը վարէ. Ցարութիւն աղա Մանուկեան անդամ. Քահանայի ու դասատուի ամսաթոշակներ, կը վճարուին եկեղեցւոյ գանձանակաց հասոյթներէն ու քանի մը անձանց որոշեալ ամսավճարներու դուռմարով։

Տղայք լաւ ազգային զգացումով մը

(*) Սակայն այս անխտրութիւնն հետզհետէ կ'ընտելացնէ օտար աշակերտն ռումանութեան, ու ռումանական ազգային պատմութիւնն ու լեզուն կը խլեն տղոց մտքէն իր ազգայատուն գաղափարներն ու սէրն դէպ իր լեզուն. հետեւաբար և օտար աշակերտը ռումանացած դուրս կ'ելնէ վարժարանէն։ Մ. Խ.

ՀԱՆԴԱՆԱԳՈՒԹԻՒՆ

Ի Նպաստ Ս. Փ. Ազգ. Հէ-նդպանոցի ընդ Դէր Համայն Գաստասդանց Սէքսարդոց

Արժ. Տ. Գաբրէգին Քահանայ զրչ. 30, Ա. Մարգարեան 120, Մ. Տուժանեան 110, Գ. Նահրատեան 60, Վ. Մ. Եղիկեան 60, Ն. Խարիկեան 60, Ց. Զառատեան 60, Ս. Ստեփանեան 55, Հ. Տ. Կարապետեան 54, Պ Պէզիրճեան 50, Գ. Լալէճեան 50, Մ. Ճիվէլէկեան 50, Ռ. Ցակոբեան 50, Բ. Պէքմէզեան 50, Ց. Տաքչեան 40, Ս. Մաչանեան 40, Ց Կէսիկեան 40, Պ. Ալիքսանեան 40, Ա. Գասպարեան 35, Ց Գալուստեան 30, Ն. Մուրատխանեան 30, Թ Մատուրեան 30, Ռ. Մարգարեան 30, Խ. Մաթէոսեան 30, Ս. Մաթէոսեան 30, Ա. Պատմաճեան 30, Ռ. Ժամիշեան 30, Ս. Գարակէօզեան 30, Գրիգոր, Ներսէս և Կարապետ 30, Պ. Տէզիեանսար 30, Ց. Մ. Զէմանեան 25.

20 ական զրուշ վճարած են

Մ. Խալամեան, Մ. Ցովակիմեան, Մ. Տէմիրճեան, Մ. Մ. Տէմիրճեան, Ն. Մուրատեան, Մ. Բաղդասարեան, Մ. Թադէոսեան, Մ. Թադէոսեան, Խ. Քէլէչեան, Կ. Քէլէչեան, Կ. Նուրեան, Յ. Գրիմրեան, Կ. Ղուլ էֆեան, Ս. Տէր Թումեան Գ. Խաչիկեան, Մ. Մարկոսեան, Ե. Սարգիսեան, Ց. Եայլաեան, Ա. Պալիկեան, Ե. Մարկոսեան, Ս. Պէքմէզեան, Գ. Տէր-Տէրեան, Մ. Գրիմզեան, Ց. Մովսէսեան, Գ. Տէր-Տէրեան, Մ. Տէր-Տէրեան, Գ. Ղուլ էֆեան, Ց. Պրմիկեան, Բ. Բաղապեան, Վ. Գէորգեան, Հ. Շիրբիրեան, Գ. Մոմճեան, Ա. Թումասեան, Մ. Ռ. Համբիկեան, Գ. Քէչիեան, Բ. Տէր-Մաթիկեան, Մ. Երկանեան, Կ. Երամեան, Գ. Տէր-Ցովակիմեան, Գ. Տէր-Խաչատուրեան, Ա. Մկրտչեան, Ա. Աշրգեան, Ա. Պարսեղեան, Թ. Ցովակիմեան, Ն. Ճարտարեան, Մ. Ղուկասեան, Թ. Ասպանեան, Ե. Ցոցիկեան, Մ. Պէշիկեան, Մ. Ղայմեան, Յ. Թաշճեան, Զ. Թորիկեան, Ն. Մուսմանեան, Խ. Զորպաճեան, Ռ. Նուրեան, Մ. Պասմաճեան, Դ. Սիրապեան, Գ. Երեմիսեան, Խ. Թէլպեան, Ս. Մ. Եղիկեան, Ա. Ասլանեան, Ս. Սիրապեան, Մ. Մարգարեան, Վ. Սանթուրեան, Տ. Ճանիկեան, Ց. Մատուրեան, Զ. Մատուրեան, Ց. Մազմանեան, Ս. Ազարեան, Ն. Խրանեան, Ն. Գ. Մէրկիրեան, Մ. Տէր-Պապայեան, Գ. Տէր-Պապայեան, Փ. Վասիլեան, Ն. Աստուածատուրեան, Մ. Ց Զուխասուզեան, Ա. Տէր-Ցարութիւնեան, Մ. Խ. Հէսուիկեան, Պ. Տէլիրմէնճեան, Գ. Մարգարեան, Ց. Կէպէչեան, Գ. Զօրտիկեան, Ե. Գարակէօզեան, Ս. Տէրտէրեան, Ե. Մրրիկեան, Մ. Պըլէկեան, Մ. Ց. Գոմիչեան, Ռ. Մաթէոսեան, Գ. Զատիկեան, Տ. Նահապետեան, Մ. Պարոնեան, Ց Շըլոյեան, Խաչատուր մր, Մ. Մ. Բէսէճոմ, Ա. Կոտոչեան, Ա. Պուռչուճեան, Ց. Փրագիլեան, Ս. Տուժանեան 15, Մ. Մուշմուլեան 15, Ռ. Բաղդասսեան 15։

10ական զրուշ վճարած են

Կ. Զաքարեան, Մ. Ղալայճեան, Մ. Ա. Մանուկեան, Ց. Տաքչեան, Ղ. Տաքչեան, Ե. Օվէսեան, Կ. Մուրատխանեան, Ռ. Ցովհաննէսեան, Կ. Ա. Նիկողոսեան, Ա. Տիրայուեան, Ս. Ցովհաննէսեան, Կ. Զրուվեան, Բ. Մինասեան, Պ. Եսայեան, Ն Տէր Պապեան, Կ. Պէքմէզեան, Ա. Տէր-Ցարութիւնեան, Պ.Մուչմուլեան, Ղ.Մուրուրճեան, Թ. Ճռանճուեան, Ց. Կոչկարեան, Ց. Փափազեան, Մ. Ֆալճեան, Ա. Տէրտէրեան, Մ. Նազարեան, Թ. Ճանկեան, Դ. Փոյատեան, Գ. Վահրատեան, Ս. Մինասեան, Ղ. Մարգարեան, Գ. Կիրակոսեան, Փ. Գրիգորեան, Մ. Սայեսեան, Թ. Ցովհաննէսեան, Խ. Տէր-Բարթողմէոսեան, Պ. Պասայեան, Ս.

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՅԹ Անգլ. ոսկի 1,000,000 — **"ՓԻՆԻՔՍ"** — Հիմնեալ ի Լընտրն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերերը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր աւանդոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փաստուց համար։ 1799

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունիմք լիապօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷՐԻ

Նիզամիէ ալթընճը նալիճ ֆըրգասընըն իւչ եիւզ տէօրթ սէնէսի ազօսթօս իպթիտասընտա իհալէսի իճրա օլունմագ իւզրէ միւնագասայա գօնըլան էրզագընըն ութասընա թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

27 Թէմմուզ 1888 — 1964
Նո. 18 — 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷՐԻ

Պին իւչ եիւզ իւչ սէնէսի մարտ իպթիտասընտա սէնէի մէրգումէ չուպաթը նիհայէթինէ գատար պէտէլի իսթիֆա օլունմամշ իւմէրա վէ զապթթանը ասկէրի թալիմնամէ բուսուլարը թարիխը իլանտէն իւչ այ նիհայէթինէ գատար լէվազիմաթը ումումիէթ տաիրէսինին իքինճի շիպէսինէ իպրազ վէ ութա խիտիրէրը, պէտէլինէ մուգաբիլ Նիզամիէ Խազինէսընտէն սուրէթի խիթիհսալ իտիմիշ վէ միւտէթը մէգքիւրէ զարֆընտա կէլմիրլիմէտիկի սուրէթտէ գատէրլերի գաբատրլարագ սայի խազինէ իտիլէճէկի իլան օլունուր։

26 Թէմմուզ 1888 — 1962
Նո. 16 — 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՖԷՐԻ

Թահնիէ իտարէսի հասրլաթընտան էամանը նագտէն վէ բէշինէն ալընարագ ֆիրուխթ օլունճաքտա օյան էյլի պին քիլօ ինճէ քէրէկլին իչպու թէմուզը ռումիին ԵՐՈՒ սէքիզնճի բէնչէնպէկ կիւնիւ գաբարը գաթիսի միրիլէճէկինտէն վէ օթուղընճը ճուա իրթէնի կինէրս տարի թէգաբրիւր իտէճէք ֆիլաթրնա հիւզուտ պէշ զամմը գաբուլ իտիլէճէկի ճիհէթլէ, իչթիրասընա թալիպ օլանլարընը մագամը Սէրասկէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլերի իլան օլունուր։

26 Թէմմուզ 1888 — 1963
Նո. 17 — 3—3

Կ. ՖԷՍԼԻԻԲԷՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԽԱՎԼԻՈՒ

Քալաքճըլար-պազը Սէֆէրճի խան Թ. 16

ՄԱՍՆԱՃԻՂ

Մահմուտ-փաշայի գլուխ եարրմ խանի մեծ դրան կից Թիւ 263

ԳՈՐԾԱՐԱՆ՝ ՊՐՈՒՍԱ ԿՏՑՎԷ-ԽԱՆ

Այդ բազմամեայ վաճառատունն որ ցարդ մեծաքանակ միայն կը վաճառէր հրապարակի վրայ, մասնակարաթելով գլխաւորապէս Շուռկայի խանութպանները, այս անգամ որոշած է նաեւ փոքրաքանակ ի վաճառ հանել իւր ապրանքներն։

Աւելի ճշմարիտ բարդ մ'է անշուշտ ամէն անոնց որք հարմանէաց, ծովու եղանակի, կամ ո և է առթիւ խավլուի, պուռնուզի և այլն ճիւղի վերաբերեալ ապրանաց գնման համար, Շուռկայի խանութպաններու ձեռք իջնալով թէ՝ ընդհանրապէս ապրանաց լաւը չեն գտներ և թէ բարձր գիներ կը վճարեն։

Ցեարք Կ. Ֆէսլիէնեան և ընկերք նոր իսկ իրենց գործարանին արտադրութիւններն ի վաճառ հանելով, բնականաբար այնպիսի հոմանա գներ կրցած են սահմանել որոց կարելի չէ մրցիլ։

Վաճառատուն նշանաբանն է ուղղութիւն, ապրանաց ընտրութիւն և գներու չափաւորութիւն։

1878 — 12—20

VICHY

ՎԻՇԻ

Ֆրանսա (գաւառ Ալիէի)

ԿԱԼՈՒԱԾ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Վարչութիւն՝ Փարիզ, 8, Պուլվար Մոնմարթր

ՀԱՆՐԱՁՐՈՅ ԵՂԱՆԱԿ

PASTILLES DIGESTIVES.—Այս շաքարները Վիշիի մէջ պատրաստուած են Զերմուկներէն եւած աղով, ախորժակամէն են և ապահով դարման մ'են դիւրամարսութեան դէմ։

SELS de VICHY pour BAINS.—Այն անձանց համար որք չեն կրնար Վիշի երթալ՝ կեղծէն զգուշանալու համար, սոյն դեղերու և չիներու վրայ պահանջել ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ գրօշին։ Կը գտնուի Պոլսոյ բոլոր դեղագործաց քով։ 668

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՑ

L'AVENIR DES FAMILLES ԼԱՎԵՐԻՆԻ ՏԷ ՖԱՄԻԼ

ԸՆՏԱՆԵԱՑ ԱՊԱԳԱՅՆ

Ապահովագրական Փոխադարձ Ընկերութիւն՝ Դրամագլխոց վերակազմութեան համար 1880 ին կազմեալ՝ ի Լիոն նստաւոր Մրցիֆիս աը Պլէսի սուացած պայմանագրով

Ընկերութեան կեդրոնատեղին է 61, Ռէբիս պիր փողոց, 61—Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովագրեալ դրամագլուխը 55 միլիոն ֆրանք

Մինչեւ յայսոր եղած վճարմունքն են, 1,000,000 ֆրանք

Տարին չորս վճճակահանութիւն՝ Յունվար, Ապրիլ, Յուլիս և Հոկտեմբեր

Վարչական խորհուրդ · Պ. Հիվէնի, բժիշկ ի Լիոն, Նախագահ. Պ. Ալլէի, Նախկին տնօրէն, հիմնադիր ընկերութեան, ի Լիոն. Օրտիֆի, Նախկին շտապ չորրորդ շրջանակի ի Լիոն. Պոր, հասութատու ի Լիոն. Գէլէնէ կալուածատեր ի Լիոն. Մանդիէլ կալուածատեր ի Լիոն · Ռոթ, հասութատու ի Լիոն. Ժէնէն, ի Լիոն Մ. ժ. Գաշէն, հաշուակալ ի Լիոն, հաշուեքննիչ · Մ. Ալլէի, տեսուչ պատուիրակ, ընդհանուր տնօրէն։

Լ'ԱՎԵՐԻՆԻ ՏԷ ՖԱՄԻԼ, ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեան, աբաւ զարգացում մ' ունենալ է։ Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանագրի մէջ վերահսկելի դրամագլուխ, կանխավճարներու հաստատունութեամբ։—Մուրհակներ կուտայ թէ՝ ի փոխարէն միայ վճարի մը և թէ տասնամեայ համեստ վճարներու (կարելի է ստորագրել տասնամեայ մինչեւ մէկ ֆրանքէ սկսեալ)։ Ապահովագրեալներ ունիմք որոնք մէկ ֆրանք մը վճարած էին և երկու հարիւր ֆրանք ստացած են։

Վճարմունքը կը կատարուին վիճակահանութեամբ, որը երեք ամիսն անգամ մը տեղի կ'ունենան ի կեդրոնատեղին ընկերութեան, ի ներկայութեան փաստական խորհրդին և շահակիցներու, հաշուական այնպիսի գործողութեամբ զոր ամէն մարդ կրնայ ստուգել։

Ընկերութեան գործառնութիւններ պէտք չէ շփոթել վիճակահանութեանց հետ ուր տոմսերը բնաւ արժէք չունին վիճակահանութենէն յետոյ։ Մէջ մնալ, ընդհակառակն, ամենուն ալ վճարմունքն ապահովեալ է, քիչ մը կանուխ կամ քիչ մը ուշ, ըստ դիպուածի։

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆԵՐ

Ընկերութեանս գործառնութիւնը բազմատիպ է, ինչպէս շարժական արժէքից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուստեայ դրամագլխոյ մի վերակազմութիւն, երդախառնութիւնը և գլխավճարք փոխառութեանց և շարասարարուսոյց։ Ի վերջոյ հանրանամութեան մէջ գործածուած դրամագլխոյ, Քանանց համար Օժիտք, Հանրատուն մնուշ Ծերութեան համար, Ցեղանս եկամտութեան կապահովութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնը որոց նպատակն է խնայողութիւն։

Այս սրդիւնքը ձեռք բերելու համար, Ընկերութիւնս հաստատուած է զանազան ապահովներ որոց վճարմունքը տեղի կ'ունենան տարուայ մէջ մանրամասն ժամանակաց մէջ, ըստ բաղձանաց ապահովագրելոցն։

ՍԱԿԱԳԻՆ Ա.

Ամսական 1 ֆրանք, որ վճարուի միայն 60 ամիս, իրաւունք կուտայ 1000 ֆրանքի մուրհակի մը 10 թիւերով որոց ամէնքն ալ հետզհետէ կը մասնակցին ամէն բաշխման, մինչեւ ամբողջովին վճարուին 1000 ֆրանքին։ Մարդ կրնայ ստորագրուիլ այնչափ անգամ 1000 ֆրանքնոց մուրհակի որչափ ամսական վճարէ մէկ ֆրանքնոց։

5 ֆրանքի ամսական բռիմ մը, որ 60 ամիս վճարուի, իրաւունք կուտայ, ըստ ընտրութեան ստորագրողին, 5000 ֆրանքի ընկերութեան արժեթղթի մը, կամ մինչեւ 3000 ֆրանքի և Լիոն քաղաքի պարտատուրքի մը, որք կը մասնակցին ամէն վիճակահանութեանց և պարգեւներուն, մինչեւ անգամ 50,000 ֆրանքի բաշխին։

Ի փոխարէն ամսական տինգ ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի, ըստ իւր ընտրութեան

1 · 500 ֆրանքի, առանձնաշնորհեալ մուրհակ տոկոսներով որք տարուէ տարի կ'աւելնան մինչեւ ցմէկ ֆրանսմն, կամ

2 · 5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա., կամ վերջապէս

3 · 1000 ֆրանքի, Հիմնադրի մուրհակի մէկ տասնեակներով։

Կամ · Անգիտ տարեշրջանին մէջ հիմնադրի Մուրհակներն ստացան 80 ֆրանք շահաբաժին, և ներկայ տարեշրջանին մէջ, շահաբաժինը պիտի լինի 100 ֆրանք մէն մի թիւերի վրայ։

Ի փոխարէն ամսական 8 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւր ընտրութեան իրաւունք ունի

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և առանձնաշնորհեալ Մուրհակի մը 500 ֆրանքէն վճարելի, և տալով տոկոսներ որք երեսալով կ'ուժին մինչեւ վճարման օրը։

Կամ · կը մնայ միայն ի վճարել 1921 առանձնաշնորհեալ մուրհակ։

Ի փոխարէն ամսական 10 ֆրանքի, ստորագրողն իրաւունք ունի ըստ իւր ընտրութեան։

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Պարտատոմսի մը, կամ 1877ի Գուտէրի Ֆոնսիէէն, կամ 1871 ի Վիլ տը Բառէն, կամ Վիլ տը Բառսէյլէն։ (այս երեք արժէթղթերը վճարելի են 400 ֆրանքէն) կամ 1883 ի Օպլիկասիոն Ֆոնսիէռէ մը 500 ֆրանքնոց, կամ վերջապէս

5000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. և Բանանցի պարտատոմսի մը, շրջաբերութիւն 1888ի։

Վերջապէս, ի փոխարէն ամսական 12 ֆրանքի, ստորագրողն ըստ իւրմ ընտրութեան իրաւունք ունի։

3000 ֆրանքի, Մուրհակք Սակագին Ա. ինչպէս նաեւ 1879 ի Ֆոնսիէռ կամ Գոնիւնայ Օպլիկասիոնի մը, վճարելի 500 ֆրանքի, կամ վերջապէս Իւսդէ-բէռ Օպլիկասիոնի մը (Գրէտի Ֆոնսիէին հետ միացուած և 1000 ֆրանքէն վճարելի)։

ՍԱԿԱԳԻՆ Բ.

Այս սակագնին մէջ, Մուրհակներն 500 ֆրանքէն վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն միայն 25 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան երեք ամիսն անգամ մը վիճակահանութեամբ։—Բռիմներն ամսական են և 2 ֆրանքի. առ առաւելն կը պահանջուին մինչեւ 15 տարի. կը դադրին երբ մուրհակը վաստի վիճակահանութեան մէջ։

ՍԱԿԱԳԻՆ Գ.

Այս սակագնին մէջ, մուրհակք վճարելի են մէկ տարիէն առ առաւելն մինչեւ 12 տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ, կանխավճարներով որք տեղի կ'ունենան ամէն տարի յունվարին, ապրիլին, յուլիսին և հոկտեմբերին. առաջին երեքն 100 ֆրանքէն և հոկտեմբերինն 500 ֆրանքէն։—Ամսական բռիմները 2 ֆրանքի են և միայն 50 ամիս վճարելի են։

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Լ'ԱՎԵՐԻՆԻ ՏԷ ՖԱՄԻԼ ապահովագրական ընկերութիւն մ'է հաստատեալ ըստ հրամանագրին 1868 յունուար 22 ի, և հետեւաբար կը գործէ ընդ հսկողութիւնամբ պետութեան։ Հետի լինելով շահադիտման կամ առեւտրական ոչ և է գործէ, ոչ և է վտանգի ենթակայ չէ։

Իւր դանձած դրամն ընկերութիւնը կը գործածէ Պետական Արժէթղթոց, Գանձոց թուղթերու կամ Պետութեան, քաղաքաց և նահանգաց երաշխաւորութիւնը կրող թուղթերու. այս դրամքը բաւական է ապահովելու համար իւր շրջաբերութեան համար բոլոր մուրհակներուն վճարումն, այնպէս որ մէն մի ստորագրող բոլորովին ապահով է ստանալու իւր ապահովագրութեանց ամբողջ գումարը։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պեարոս էֆ. Ամպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40, Պահէք-Գաւառ, Պոլիս։ 1081

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ ԵՐԵՔԱՆՑ ԿՈՒՐԱՆՑ ԵՒ ԿՈՒՍԱՆՑ

Հ. ԼԱՆԺ

24, Բէրէքէթ գաղար / 32, Մահմատիէ գաղար — Գալաթիա

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ (Պղնձէ, ձուլածոյ և թափծու երկաթէ)

ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԶՄԻՆԷՆԵՐ ԵՒ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ

ՊԱՐՏԷԶԻ ԿԱՀԵՐ Ողողութեան գործիքներ, Աւազանի շատրուանները

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱԼԼԻԱԿԱՆ ԴԱՆԱԿՆԵՐ

ԵՐԿԱԹԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵԹԵՆԱՑԻ Տատանոցք-Կշռորդք-Յորեանի կշռորդ

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ 676

ԳՈՒԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

ՐԻԼԱՅԸՆՍ

Մովային ապահովագրութիւն։—Դիմել առ գործակատարն ընկերութեան, Պ. Վ. Ուիթոլ, Ուիթոլ խան Պահէք-գաւառ Պոլիս · կամ Ղալաթիա Մերթէպանի փողոց Իզզէթ բաշա խան թիւ 6։ 686

ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻԶՔ (18(4)

Մեծ փողոց Դուլէ գաբուսու Թիւ 667

Ամէն կերպ և ամէն չափու կենդանագիրներ, այինքն Քարի տր վիզիթ (չափաւոր), Կրուպ (խումբ), Քապինէ (մեծ), Միճիոն (փոքր)։ Պզտիկ տղայոց համար վայրկենական լուսանկար։

Կենդանագիրները մեծ զգուշութեամբ և բան ուշիկագոյն կատարելութեանց արուեսին՝ կը լինուին։

Բարիզու, Լոնտոնի, Վիեննայի և Պերլինի մեծագոյն գործատուններուն լուսանկարի մեքենաներ, գոյներներն և ամէն տեսակ նիւթերը, գործատուց գինեցով կը ծախսուին։

Ցանձնարարութիւնք գործատուց գինեցով փութապէս կը կատարուին։

Լուսանկարչութեան վերաբերեալ նիւթերը մեզմէ գնողներուն լուսանկարչութեան ուսումն ձրիացուն կ'աւանդուի։

ԳԱՐԵԶՈՒՐ ՏԱԿԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՍՊԻՆԹԷԼՏ (ԱՐԱՋ)

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԲԻՆԻՆԿԱՌԱՋ ԵՂԲԱՐՑ

ԱՄԵՆԷՆ ԸՆՏԻՐ ՏԵՍԱԿ ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ

Ընդհանուր կեդրոնատեղի Մ. ՄՈՐԻԶԻՕ ՖՐԱՆՇԻ

Վիրատա, Վիրալիս խան, Ղալաթիա, Էվրիկ խանի քով

ՍՊԻՆԹԷԼՏ՝ գործարանն, որ կը գտնուի ԿՈՒԶ բազաքին մէջ (Խարբիս), առաջնակարգ հաստատութիւն մ'է 1852ին հիմնեալ, և Աւստրիական հանրագրիչ մեծ գրքերի գործարանց տրուած մեդալներ կը բերէ։

Սպինթէլտի գործարանն 1887ին արտադրեալ է 45,000 հարիւրապարիս։ 1715

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային թղթատարատան վերայի յարկը

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ ժամանակ գներով կը վաճառուին ամէն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պերլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և Եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

Զը հանուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակ ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 1180

ՄԻ ԳՆԷՔ

ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՄԸ

ԱՌԱՆՑ ՆԱԽԱՊԷՍ ԱՑՑՆԼԻՐՈՒ

ՍԻՆԿԷՐ

Ամերիկեան գործարանի մեքենացներն Ի ԶԱԼԱԹԻԱ, Եիւքսէք Գալտրրբ, 120

Քարաքէօյի աղրիւրին դէմ. Ի ԲԵՐԱ, Կալաթա Սէրայի Լիսէին դէմ Ի ՊՈԼԻՍ, Մահմուտ փաշա, 90

Ուրիշ ամէն տեղ՝ Սինկէրի կարի մեքենային վերոգրեալները միայն պիտի գտնէք։

ՎՃԱՐՄԱՆ ԴԻՒՐԱԹԻՒՆ (Շարունակ) 1761

ՖՐԷՏ· ԼԷՅԼԱՆՏ

ՇՈՓԵՆԱՅԻՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՅԻՆ

Ոչ կանոնաւորապէս կը ելնեն Լիվերպուլ և Ալեքսանդրիայ ելլելու։

Անուանք	Գներ	Անուանք	Գներ
Լիվերպուլ	2500	Ալեքսանդրիա	3700
Ալեքսանդրիա	2500	Լիվերպուլ	3700
Անուանի գետ	2500	Նիւքասլ	3700
Գլասկով	2500	Լիվերպուլ	3500
Ուրգանդիան	3700	Դիւնդիան	3500
Գլասկով	6000	Դունդիան	3500
Գուլիսկոտիան	6000	Լէյթիան	2200
Գասկոնիան	800	Լիվերպուլ	2500
Մարսէլիան	2000	Լիվերպուլ	800
Տարտոյ	700	Անտրէա	700
Լիմերիքի	3700	Նիւքասլ	3800
Նիւքասլ	3700	Գլասկով	8800
Նիւքասլ	3700	Գլասկով	6800

Ալեքսանդրիան չոգենաւը, նաւապետ Քրիսթիան, ընդհանուր վճարագրով Լիվերպուլ ստանալու համար։

Լիվերպուլ, չոգենաւը, նաւապետ Ելիս, Ստանոյէն ամսոյս 7ին ստանալու Լիվերպուլ Համար պիտի բեռնուի։

Ուղեւորներու համար ամէն գիտութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ

ԷՅՈՒՆՈՒՍ ԼԱՅՈՆԹԷՆ

Գործակալ

Թիւ 1, Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Ղալաթիա։

Նաւատերաք, Գարոնսլէ Ֆրէտ, Լէյանա և ընկ. Լիվերպուլ

Գործակալներ՝

Ֆ. Գոլիա, Էսուարտ Լաֆոնդէն. Ձիրպաղար, Ֆ. Ֆ. Քարվէր Նոբլա Ալեքսանդրիա, Ֆ. Լ. Վահման և ընկ Մալտա, Ն. Քասիմերի. Նիրա, Ս. Վէրտոյ-օրուլ Որվիք և ընկ Զմիւռնիա, Ֆ. Ուիքսլ և ընկ. 1598

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻԶԻԿ—ՋԷՔՄԷՋԷՆ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1888, մինչեւ ցնոր տնօրինութիւն.

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻԶԻԿ—ՋԷՔՄԷՋԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	4	6	8	10	2	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46
	Առաւօտ											Իրիկուն											
	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.
Կ. Պոլիս	6	15	6	49	7	17	7	45	8	15	8	41	9	10	10	11	10	37	11	10	11	38	1	49
Գուլա-գարու	6	27	6	58	7	26	7	54	8	26	8	50	9	19	10	20	10	46	11	19	11	47	1	58
Եէնի—գարու	6	32	7	2	7	30	7	58	...	...	8	54	9	23	10	24	10	50	11	23	11	51	2	2
Տափու փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Դամմթիտ	6	39	7	8	7	36	8	4	...	...	9	...	9	29	10	30	10	56	11	29	11	57	2	8
Եէտի—գուլէ	6	44	7	12	7	40	8	9	8	37	9	4	9	32	10	34	10	59	11	33	12		2	12
Մաքրիգիւղ	6	57	7	24	7	51	8	21	8	52	9	16	...	...	10	46	...	...	11	45	...	...	2	24
Ամ Սեթ բանս	...	...	7	33	...	...	8	30	9	4	9	25	...	...	10	55	...	...	11	55	...	...	2	33
Գիւշիւք Ձէք	...	...	...	...	...	...	9	14	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12	3	...	...	...	...

ՔԻԻԶԻԿ—ՋԷՔՄԷՋԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	3	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	1	41	43	45
	Առաւօտ											Իրիկուն											
	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.	վ.	ժ.
Գիւշիւք Ձէք	...	6	40	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	40	...	...	...	...	...	6	2	...	...
Ամ Սեթէնանս	6	20	6	49	...	7	45	...	8	40	...	...	9	43	...	...	11	10	...	...	1	49	...
Մաքրիգիւղ	6	31	6	59	7	27	7	55	8	23	8	51	...	...	9	53	...	...	11	20	...	...	1
Եէտի—գուլէ	6	43	7	11	7	39	8	8	8	35	9	4	9	36	10	5	11	4	11	32	1	27	2
Դամմթիտ	6	47	7	15	7	43	8	12	8	39	9	8	9	42	10	9	11	8	11	36	1	31	2
Տափու փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գարու	6	53	7	21	7	49	8	18	8	45	9	14	9	48	10	15	11	14	11	42	1	37	2
Գուլա-գարու	6	57	7	25	7	53	8	23	8	49	9	18	9	52	10	19	11	18	11	46	1	41	2
Կ. Պոլիս	7	5	7	33	8	1	8	31	8	57	9	26	10	...	10	27	11	26	11	54	1	49	2

փոքր թիւերուն անխտիր կ'ընդունուին ամէն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ թիւրք Պոլսէն Մաքրի գիւղ կամ աւելի հեռու կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թ. 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վագոններ. մինչ կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. կարգի վագոններ։ 576